

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้าน “ตากแดด”
หมู่ที่ 2 ตำบลบึงขี้เหล็ก
อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

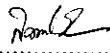
สมทรง สีสันเทียะ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านตากแดด หมู่ 2 ตำบลบึงขี้เหล็ก อำเภอสูงเนิน จังหวัด
นครราชสีมา

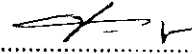
อาจารย์ที่ปรึกษา : นาวาอากาศตรีเถลิงศักดิ์ ชัยชาญ, 214 หน้า

วัตถุประสงค์เพื่อทราบว่าการบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตากแดดมีการบรรลุเป้าหมายในเรื่องหมู่บ้านมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนมีการบริการการจัดการกองทุน โดยการพึ่งตนเอง โดยการเรียนรู้คิดริเริ่มแก้ไขปัญหาและสร้างศักยภาพเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศให้มีภูมิคุ้มกันและศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนและให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรกระบวนการเรียนรู้ จากหมู่บ้านสู่ตำบล และประเทศ ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านตากแดด ให้รูปแบบการประเมินเข้าระบบคือ ซิปป์โมเดล เป็นเครื่องมือในการทำวิจัยเพื่อทำการศึกษาวินิจฉัยว่ากองทุนหมู่บ้านตากแดดมีการบริหารจัดการกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพและค้นหาความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้การสัมภาษณ์กรอกแบบฟอร์ม บร.1-12 การสังเกตการจัดเวทีชาวบ้านและกล้องถ่ายรูปเพื่อบันทึกภาพสำคัญไว้ ซึ่งมีการกำหนดตัวอย่างหมู่บ้าน 100% ของจำนวนครัวเรือนโดยการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ประวัติศาสตร์ วิเคราะห์นโยบาย การคิดหาคณะกรรมการกองทุนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการประเมิน หมู่บ้านควรมีการแก้ไขปัญหาสำหรับกระตุ้นให้ผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือของการประชาม เพราะมีลักษณะรู้แล้วไม่ค่อยให้ความสำคัญที่จะเข้าร่วมประชาม ส่วนการดำเนินงานกองทุนโดยภาพรวมการบริหารมีความโปร่งใส นโยบายระเบียบชัดเจน ซึ่งนำชุมชนสู่ความเข้มแข็งและความมีศักยภาพอย่างยั่งยืน

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....

(อาจารย์ นาวาอากาศตรีเถกิงศักดิ์ ชัยชาญ)

กรรมการสอบ

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ชาญ ณ ลำปาง)

.....

(อาจารย์ นาวาอากาศตรีเถกิงศักดิ์ ชัยชาญ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคล ต่างๆที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่งและด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- ศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- นาวาอากาศตรีเถกิงศักดิ์ ชัยชาญ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์นิธิวีดี ทาเวียง, อาจารย์ ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล และคณาจารย์ประจำสาขา เทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีที่ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- คุณสุนทรী ใจสุทธิ, คุณอุบลวรรณ สุขแสง และพัฒนาชุมชนอำเภอสูงเนินที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่และข้อมูล
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน “ประธานกองทุน” เลขานุการกองทุนและ เภรัญญิกที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

สมทรง ลีสันเทียะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	4
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์	7
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	7
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	12
6. หลักการประเมินโครงการแบบชีพพีโมเดล	14
7. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	14
8. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	15

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	16
2. แหล่งข้อมูลวิธีการเก็บข้อมูล	18
3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา	19
4. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา	22
5. การวิเคราะห์ข้อมูล	25
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	27
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	45
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้	60
4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	60
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์	61
บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	
1. สรุป วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	68
2. สรุป อภิปรายผล	70
3. ข้อเสนอแนะ	73

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

สารบัญแผนภาพ

<u>แผนภาพที่</u>	หน้า
1. องค์ประกอบของระบบ CIPP Model	20
2. ผังการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตากแดด	48

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะประชากร	36
2. ตารางแสดงรายได้ของประชาชนในหมู่บ้านแต่ละครอบครัว	37
3. ตารางแสดงจำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ	41
4. ตารางแสดงรายชื่อกิจกรรมการกองทุน	47
4. รายชื่อผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านตากแดด	50
5. ตารางแสดงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน	67

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

จากสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลกำลังมุ่งแก้ไขและเร่งหาแนวทางการบริหารปรับปรุงให้เจริญพัฒนาขึ้นมาตลอด และประเทศของเรานั้นจะเจริญก้าวหน้าไปไม่ได้ในเมื่อชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นรากฐานใหญ่ของประเทศยังประสบกับปัญหาความยากจนอยู่ ปัญหานั้นคือ ขาดแคลนทรัพยากร คือแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ ดังนั้นรัฐบาลโดยการนำของ ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เป็นแกนนำให้มีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและบริหารจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เกิดคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูล ผู้ด้อยโอกาส ซึ่งรัฐบาลให้ความสำคัญมากที่จะแก้ไขปัญหาค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเข้มแข็งให้กับท้องถิ่นและชุมชน ซึ่งเป็นฐานรากของประเทศ โดยกำหนดจะจัดสรรเงินให้หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้พึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน รวมถึงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านตากแดด หมู่ที่ 2 ต.บึงขี้เหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา นั้นได้ รับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านแล้ว และมีการบริหารจัดการกองทุนให้เกิดประสิทธิภาพสนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐบาล เพื่อให้มีการพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็ง และยั่งยืนต่อไป

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนนี้จะบรรลุวัตถุประสงค์ ตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลเพียงใด รัฐบาลต้องการให้ประเมิน โดยมีบัณฑิตเป็นผู้ทำการวิจัย และประเมินผลงานในโครงการนี้ หมู่บ้านละ 1 คน และได้เขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินโครงการในรูปของสารนิพนธ์ เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จ ตลอดจนจุดอ่อนหรือปัญหาที่ควรปรับปรุง และเสนอแนะหาแนวทางแก้ไขต่อไป ผู้วิจัยได้เข้าทำการวิจัยประจำหมู่บ้านเพื่อถือเป็นกรณีศึกษา

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่ที่ 2 บ้านตากแดด ซึ่งได้รับจัดสรรเงินมาแล้ว จึงมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

(1) เพื่อทราบว่าการะบวนการทำงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

- หมู่บ้านตากแดดมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก

- หมู่บ้านตากแดดมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

- หมู่บ้านตากแดดมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

- เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกัน กับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน

- ประชาชนในหมู่บ้านตากแดดมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ และสังคม

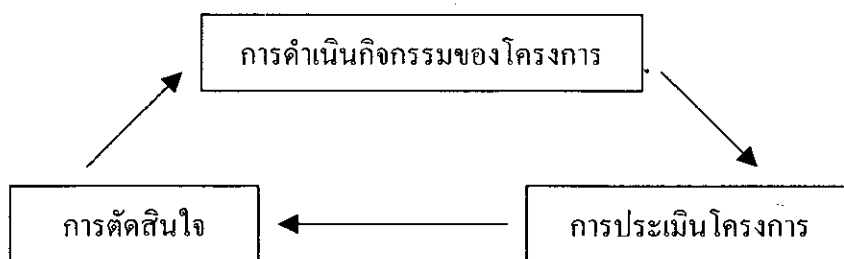
(2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ก่อให้เกิดผลดี และปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา และหาแนวทางการแก้ไข

(3) เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์ เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

(4) เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนหมู่บ้านตากแดด เพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

3. กรอบความคิดทฤษฎี

จากความพร้อมของหมู่ที่ 2 บ้านตากแดด ได้ดำเนินการและจัดสรรเงิน 1 ล้านบาทให้กับสมาชิกผู้ขอกู้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และจะต้องมีการบริหารจัดการ โดยการติดตามประเมินผลต่อไป แนวคิดและรูปแบบการประเมินผู้วิจัยจะเลือกรูปแบบของ สตีฟเฟิลบีม ในชื่อของรูปแบบ CIPP Model สตีฟเฟิลบีมกล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ โดยมีแนวคิดพื้นฐาน คือ

สตฟเฟิลบีม ได้กำหนดขั้นตอนของการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ

- ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
- ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และ สตฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบ ชิพพ์ (CIPP Model) ที่มาจากภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation)
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation)

4. วิธีดำเนินการ

1. ใช้วิธีออกเก็บข้อมูลตามบริบทของพื้นที่ หมู่ที่ 2 บ้านตากแดด และได้ทำการศึกษาแบบเก็บข้อมูลตามแบบ บร. 1-12 และมีวิธีการเก็บข้อมูลโดยยึดปฏิทิน เวลาปฏิบัติงานในคู่มือนักศึกษาเป็นหลักของการทำวิจัย

2. ใช้วิธีสังเกต (Observation) (ผศ. ดร.อุดม จำรัสพันธุ์, 2545 : 97) ซึ่งเป็นวิธีการรวบรวมข้อมูล วิธีการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายตามโครงสร้างของพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต โดยที่กลุ่มเป้าหมายจะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ต้องการ จึงจำแนกออกเป็น

2.1 การสังเกตโดยเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชน เช่น การจัดเวทีชาวบ้าน การร่วมงานกิจกรรมในหมู่บ้าน เช่น งานทำบุญประเพณีประจำปี

2.2 การสังเกตโดยบุคคลภายนอก ซึ่งในการสังเกตที่ผู้ให้สังเกตไม่รู้สึกรู้ว่าถูกสังเกตและสามารถบันทึกข้อมูลได้ทันที

3. ตั้งคำถามหาประเด็นที่จะนำมาวิเคราะห์โครงการ

4. กำหนดตัวชี้วัดและกำหนดค่าของตัวชี้วัด

5. วางแผนการประเมินโครงการเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ตลอดจนกำหนดรูปแบบของการประเมินว่าใช้รูปแบบใด

6. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้

6.1 การสัมภาษณ์

6.2 การใช้แบบสอบถาม ได้แก่ แบบ บร. ต่างๆ

6.3 การสังเกต

6.4 อภิปรายกลุ่ม เช่น การจัดเวทีประชาคมชาวบ้านทั้งระดับหมู่บ้าน และระดับ

ตำบล

7. วิเคราะห์ข้อมูล มี 2 ประเภท คือ

7.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ

7.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพ

8. การนำเสนอผลการวิเคราะห์

วิธีการรวบรวมข้อมูลจะเน้นการออกสำรวจพื้นที่ปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนของ บร. 1-12 และเลือกสัมภาษณ์ตัวแทนครัวเรือน ๆ ละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้ง 32 ครัวเรือน

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

จากการทำวิจัยและศึกษาหมู่บ้านตากแดด จะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ได้ทราบและมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการ จัดการกองทุนหมู่บ้านตากแดด หมู่ที่ 2 ต.บุงขี้เหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา

2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจในปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านตากแดด หมู่ที่ 2 ต.บุงขี้เหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา

3. ผู้วิจัย ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลโครงการ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบได้

4. ได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริการ การพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและแนวทางการวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาการต่าง ๆ ที่จะปรากฏในบทนี้ เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ประมวลแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่นๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมินที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้ ให้ความถูกต้องและสมเหตุสมผลในทางวิชาการ มีดังต่อไปนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์

นโยบาย

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาล ซึ่งมี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อนำกองทุน 1 ล้านบาท ไปให้กับประชาชน เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีปัญหาความยากจน ไม่มีเงินทุน เพื่อทำการประกอบอาชีพ และเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้าน การเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มและแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง และพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง โดยกองทุนหมู่บ้านจะมีหลักที่สำคัญ เพื่อให้นโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จได้ หลักการที่สำคัญมี 4 ประการ คือ

1. ความพร้อม ความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุน เป็นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความรู้ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน
3. ความพร้อมของระบบการตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน โดยสมาชิกและคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้น
4. ความพร้อมของการบริหารจัดการที่มีการเกื้อกูลกันระหว่างกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองกับกองทุนอื่น ๆ ที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง (รายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก)

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้าน

ตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีหลักการสำคัญที่ให้ประชาชนถือปฏิบัติตามที่ได้ตั้งนโยบายกองทุนหมู่บ้านขึ้นมา โดยมีหลักการดังนี้

1. เสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตน
3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
5. กระจายอำนาจในท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน

ตามนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ได้จัดตั้งจะกำหนดวัตถุประสงค์เอาไว้ เพื่อให้แต่ละกองทุนหมู่บ้านได้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านที่จัดสรรให้นั้นมีวัตถุประสงค์ ที่ทางรัฐได้ให้เงิน 1 ล้านบาทให้กับหมู่บ้าน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้การสร้างและพัฒนา ความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะมีจุดประสงค์เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านมีความเป็นชุมชนและท้องถิ่น เป็นผู้กำหนดจัดการหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเองภายในหมู่บ้าน ส่วนเงิน 1 ล้านบาทนั้นจะให้ผู้ด้อยโอกาสนำเงินทุน 1 ล้านบาทไปประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวและยังทำให้ประชาชนภายในหมู่บ้านได้ใช้อำนาจหน้าที่ในการแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาระบบประชาธิปไตยพื้นฐานภายในหมู่บ้าน ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมต่าง ๆ ในบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพ

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเงิน 1 ล้านบาท เป็นกองทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพ ความเข้มแข็ง จึงได้จัดระเบียบกองทุนขึ้นมาเพื่อให้ประชาชนทำความเข้าใจ โดยอาศัยอำนาจตามความแห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด

หมวดที่ 1

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบไปด้วย นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นคณะกรรมการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกิน 3 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ จำนวนอย่างน้อย 3 คน แต่ไม่เกิน 9 คน จะดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง คือ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ในการประชุมแต่ละครั้งของคณะกรรมการ จะต้องมีการประชุมไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้งและแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนหมู่บ้าน และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

4. กำหนดแผนงาน และออกระเบียบข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้งและแนวทางการบริหารงานกองทุน
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การจัดรักษาเงิน จัดการและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน
7. แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน
10. รายงานผลการดำเนิน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง
11. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย
(รายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก)

หมวดที่ 2

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จะอยู่ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยมีอำนาจ หน้าที่ ดังนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ และของกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการ และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางในการบริหารกองทุน
6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน

8. ให้การสนับสนุน ปริญญาหรือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์การดำเนินงานกองทุน
9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินงานในส่วนการบริหารกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินงานอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านจะต้องมีการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน โดยผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมชาวบ้านและหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละหนึ่งคน เพื่อทำการเปิดเวทีชาวบ้านในการดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตากแดด ในการประชุมผู้เข้าร่วมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน โดยให้สมาชิกเลือกคณะกรรมการขึ้น โดยเลือกพิจารณาจากคุณวุฒิ ความรู้ ประสบการณ์ อีกทั้งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด คณะกรรมการจะต้องยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุนต่อคณะกรรมการ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ และเปิดบัญชีเงินฝากของคณะกรรมการกองทุนให้เสร็จภายใน 90 วัน หลังจากได้รับเลือก

โดยระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ระบุคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ดังนี้

1. เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านหรือชุมชนมาไม่น้อยกว่า 2 ปี
2. เป็นผู้มีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์
3. เป็นผู้ที่ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไม่ติดพัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงิน และยึดมั่นระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยรับโทษจำคุก เว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือไม่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เว้นแต่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกไล่ออก หรือให้ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
9. ไม่เคยถูกให้ออกจากคณะกรรมการกองทุนด้วยมติของคณะกรรมการหรือมติของสมาชิก

(รายละเอียดเพิ่มเติมดูในภาคผนวก)

และเพื่อให้การดำเนินงานของกองทุนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตากแดดได้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ จึงมีการร่างระเบียบว่าด้วยการติดตามประเมินผล พ.ศ. 2544 ขึ้น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

1.1 การติดตาม หมายถึง การติดตามโครงการของกู้เงินกองทุนหมู่บ้านของสมาชิก หลังจากสมาชิกขอกู้เงิน 3 เดือน โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นผู้ติดตาม คือ

- รองประธานกองทุน 1 นาย
- สมาชิก 1 นาย กรรมการฯ 1 นาย
- การรายงานคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งในการติดตาม จะต้องรายงาน

ผลให้ทราบภายใน 7 วัน (ด้วยเอกสาร)

1.2 การประเมินผล หมายถึง การประเมินผลโครงการของสมาชิกที่กู้เงินกองทุนฯ หลังจากการติดตาม 3 เดือน (6 เดือน) โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นผู้ติดตาม คือ

- รองประธานกองทุน 1 นาย
- กรรมการ 2 นาย
- การรายงาน คณะกรรมการจะต้องรายงานผลให้ประธานทราบภายใน 7

วัน (ด้วยเอกสาร)

1.3 การเร่งรัดหนี้สิน

- เลขฯ จะต้องจัดทำหนังสือเร่งรัดหนี้สินให้สมาชิกทราบล่วงหน้าก่อนครบกำหนดสัญญา 1 เดือน

- เหมัญญิก จัดทำเอกสารสำรวจยอดเงินกู้ ดอกเบี้ยของสมาชิกเป็นระยะ ๆ เพื่อแจ้งให้สมาชิกทราบ

1.4 การประเมินผล

- การประเมินผลในการกู้ยืมเงินของสมาชิก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะต้องรวบรวมประเมินผล และจัดทำสถิติไว้เป็นข้อมูลในการกู้ยืมในคราวต่อไป (รายละเอียดเพิ่มเติมดูในภาคผนวก)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เมื่อดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกภายในหมู่บ้านร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการ ก็สามารถขอรับการจัดสรร

เงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

- จัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ.2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ.2 จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

- ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบข้อบังคับของกองทุน

- เปิดบัญชีธนาคาร

2. การประเมินความพร้อมของกองทุน

คณะกรรมการได้ยื่นขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้ว อนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้าน จะประเมินความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการ
- ระเบียบข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
- การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน
- การเปิดบัญชี เงินฝากของกองทุน

เมื่อกองทุนมีความพร้อม และคณะกรรมการกองทุนแจ้งคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ เพื่อมาติดตามตรวจสอบ และรายงานคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด จะทำให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จะโอนเงินเข้ากองทุน เพื่อให้คณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองอนุมัติเงินจัดสรรตามผลการประเมินความพร้อม แล้วจะแจ้งให้กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองทราบให้ไปติดต่อธนาคาร เพื่อนำหลักฐานการรับเงินจัดสรร โดยมีเอกสารดังนี้

- สมุดบัญชีเงินฝากของกองทุน

- มติที่ประชุม ซึ่งเห็นชอบและมอบหมายให้คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้มีอำนาจ

ในการทำนิติกรรมสัญญากับธนาคารไปแสดงต่อธนาคาร ให้ประธานกรรมการกองทุนลงนามกำกับและรับรองสำเนาครบทุกหน้า

- บัตรประจำตัวประชาชนของคณะกรรมการกองทุน

3. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เมื่อได้รับเงินจัดสรรแล้วทางคณะกรรมการจะเปิดให้สมาชิกยื่นคำขอกู้เงิน โดยคณะกรรมการจะต้องพิจารณาการให้กู้เงินของสมาชิก จะต้องยึดข้อปฏิบัติตามระเบียบกองทุนแห่งชาติ สมาชิกที่จะทำการขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านจะต้องทำใบคำขอกู้เงินโดยระบุถึงวัตถุประสงค์ ในการขอกู้อย่างชัดเจน โดยจะยื่นให้กับคณะกรรมการกองทุนเพื่อพิจารณาเงินกู้ คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการให้กู้ยืมระยะหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท แต่ถ้าสมาชิกมีความประสงค์จะขอกู้ในจำนวนเงินที่เกินกว่า 20,000 บาท คณะกรรมการจะต้องเรียกประชุมสมาชิก เพื่อพิจารณาการให้กู้ แต่ไม่เกิน 50,000 บาท คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากในอัตราที่แน่นอน ด้วยความเห็นชอบของสมาชิกและกำหนดระยะเวลาชำระเงินกู้ยืม

คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้รายหนึ่งรายใดก็ได้ เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง หรือดำเนินการอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด (รายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก)

เกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้สำหรับกองทุนหมู่บ้านตากแดด จะให้เงินกู้กับสมาชิกโดยสมาชิกจะสามารถยื่นคำขอกู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. กู้เพื่อพัฒนาอาชีพ
2. กู้เพื่อส่งเสริมรายได้ให้กับสมาชิก
3. กู้เพื่อสร้างงานให้กับชุมชน
4. การกู้เพื่อบรรเทา จำเป็นหรือมีเหตุฉุกเฉิน

โดยวงเงินกู้ประเภทที่ 1-3 จะให้สมาชิกกู้ไม่เกินรายละ 20,000 บาท ส่วนประเภทที่ 4 สมาชิกขอกู้ได้ไม่เกินรายละ 20,000 - 50,000 บาท เงินกู้ทุกประเภท จะต้องมีการทำสัญญาไว้กับธนาคาร

และให้สมาชิกกองทุนจัดหาผู้ค้ำประกัน 2 รายต่อผู้กู้ 1 ราย ถ้าเป็นการกู้ประเภทที่ 4 ในวงเงิน 20,000 - 50,000 บาท ต้องใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน ผู้กู้ต้องชำระคืนภายในระยะเวลา 1 ปี หากผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระตามวัน เวลา ต้องเสียค่าปรับในอัตรา 0.5 บาท/วัน (รายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก)

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ออกมาเพื่อให้ผู้นำหมู่บ้านนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน โดยบอกรายละเอียดวิธีการจัดตั้งกองทุน วิธีการประชาคม

ภายในหมู่บ้าน โดยจะให้ประชาชนภายในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการออกระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ตากแดด หมู่ที่ 2 ต.บุงชีเหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา

ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านตากแดด มีดังนี้

(1) ที่ทำการกองทุน บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 2 ต. บุงชีเหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา

(2) วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุน

- เพื่อเป็นแหล่งเงินกองทุนหมุนเวียนสำหรับสมาชิก
- เพื่อเป็นการบริการเงินกู้สำหรับสมาชิกเข้าร่วมโครงการ
- เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้ให้กับสมาชิกและชุมชน
- เพื่อเป็นการสร้างนิสัย เอื้ออาทรต่อกัน และให้สมาชิกรู้จักเสียสละ อดออม เล็กค

อบายมุขต่าง ๆ

(3) แหล่งที่มาของเงินกองทุนหมู่บ้าน มีดังนี้

- เงินที่ได้มาจากการจัดสรรงบประมาณของรัฐ
- เงินที่ได้จากดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน
- เงินหุ้นของสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการ รายละ 5 หุ้น หุ้นละ 50 บาท
- เงินค่าธรรมเนียมแรกเข้าร่วมโครงการของสมาชิกรายละ 20 บาท
- เงินสะสมหรือเงินบริจาคจากองค์กรอื่น ๆ

(4) คุณสมบัติของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ

- เป็นผู้เข้าพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ไม่น้อยกว่า 2 ปี
- เป็นผู้ที่มิใช่บรรลุนิติภาวะและประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่ง
- เป็นผู้ที่ยินยอมปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านทุกประการ
- เป็นผู้ที่คณะกรรมการหรือสมาชิกมีมติเห็นชอบให้สมัครเป็นสมาชิกได้

(5) การปฏิบัติในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน

- ยื่นคำขอสมัครเข้าเป็นสมาชิกต่อคณะกรรมการกองทุน
- คณะกรรมการกองทุนฯ พิจารณารับเข้าเป็นสมาชิกหรือรับเข้าตามมติที่ประชุม
- การรับเข้าเป็นสมาชิก คณะกรรมการจะเปิดรับสมาชิกได้เดือนละ 1 ครั้ง ในวันต้น

สัปดาห์ของเดือน

- การชำระเงินค่าหุ้น ค่าธรรมเนียมแรกเข้า สมาชิกจะต้องชำระให้แล้วเสร็จหลังรับ

แจ้ง 3 วัน

(6) การขาดหรือการพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก มีดังนี้

- ตาย

- ลาดอก
 - ให้ออก
 - วิกัลจรีตหรือทูปพลภาพ
 - ฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของกองทุนฯ
- (รายละเอียดเพิ่มเติมดูในภาคผนวก)

6. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชิพพ์โมเดล

รูปแบบของการประเมินโดยใช้หลักของเหตุผลทั่ว ๆ ไป อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงว่ากระบวนการใด ๆ โดยสตัฟเฟิลบีมได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “กระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ ในการเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ แบบจำลองชิพพ์โมเดลจะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) Context Evaluation : C คือ การประเมินสถานะแวดล้อม ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

(2) Input Evaluation : I คือ การประเมินปัจจัยเสี่ยงเบื้องต้น เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้าง เพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ เป็นการจัดหาข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจ ความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น

(3) Process Evaluation : P คือ การประเมินกระบวนการ เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินงานของโครงการ

(4) Product Evaluation : P คือ การประเมินผลผลิต จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูความสำเร็จของโครงการ

7. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการพัฒนาต่อเนื่องจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงได้มีการสนับสนุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยจัดสรรเงินทุนประมาณ 476 ล้านบาท ให้แก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจักร์และการประเมินโครงการ โดยมีบัณฑิตว่างงานทั้งหมด 74.881 คน โดยหลักสูตรนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดย

กำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกิจกรรมหลักทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ แต่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ จึงจัดทำหลักสูตรโดยจะเน้นเนื้อหาหลักสูตรทางด้านการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

8. เอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

นงลักษณ์ เดชธีระพิพงษ์ (2545 : 32-33) นำเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหมู่บ้าน โดยชี้ให้เห็นจุดอ่อนจุดด้อย ดังนี้ กองทุนหมู่บ้านทำให้ชาวบ้านมาประชุมร่วมกันเป็นจำนวนมาก เพื่อเลือกกรรมการกองทุน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากชุมชนอื่น ตระหนักในความสำคัญของการศึกษาสำหรับจุดด้อย คือ ระยะเวลาгүй้มไม่เกิน 1 ปี เป็นขีดจำกัด ควรให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการพิจารณาตามลักษณะอาชีพและวัตถุประสงค์การกู้เงิน วงเงินกู้ก็มีจำกัด ไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนทำโครงการขนาดใหญ่เพื่อแก้ปัญหาชุมชน ผู้กู้เงินในชุมชนมักเป็นลูกหนี้หลายหน่วยงาน ทำให้เกิดหนี้สินหมุนเวียนขยายในวงกว้าง รัฐบาลควรหามาตรการมารับสินค้าจากชุมชน

สมพันธ์ เตชะอธิก (2545 : 6) นำเสนอการบริหารกองทุนล้านบาทให้มีประสิทธิภาพดังนี้ การบริหารกองทุนหมู่บ้าน ต้องสร้างความรู้ควบคู่การบริหารจัดการที่โปร่งใสการดำเนินงานสนับสนุนและช่วยแก้ไขปัญหาค่าความเดือดร้อนของประชาชนมากกว่ายึดระเบียบตายตัว จึงควรแก้ไขระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง ควรเสริมสร้างความเข้มแข็งให้คณะกรรมการกองทุนด้วยการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งและจัดกระบวนการการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแต่ละกลุ่มคน ควรให้มีการตรวจสอบการทำงานจากประชาคมหมู่บ้าน เพื่อป้องกันการคอร์รัปชันและการทำกิจกรรมที่ไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการгүй้ม

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการ ประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นการศึกษารายกรณีเฉพาะหมู่บ้านตากแดด หมู่ที่ 2 ตำบลบึงขี้เหล็ก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์นี้ได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนธันวาคม ปี พ.ศ.2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีการดำเนินการโครงการ ดังนี้

1. รูปแบบการประเมิน และเครื่องมือ

รูปแบบการประเมิน

1. ใช้หลักฐานของการประเมินเป็นการรายงานตามสภาพจริง หรือที่เรียกว่า "Autherlie Evaluation"
2. การตัดสินคุณค่า ความเด่น ความด้อย ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการประเมิน แต่อาจทำในเชิงชี้แนะสำหรับตัวบ่งชี้บางตัวเท่านั้น
3. การกำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินค่าของตัวบ่งชี้จะไม่กระทำไว้ล่วงหน้า แต่จะทำการเก็บข้อมูลก่อนสำหรับตัวบ่งชี้ทุกตัว แล้วจึงค่อยพิจารณาว่าควรกำหนดเกณฑ์ตัดสินค่าสำหรับตัวบ่งชี้ใดบ้างแล้วจึงค่อยพิจารณาตัดสินตามเกณฑ์นั้น ส่วนตัวบ่งชี้ที่ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ก็เสนอโดยไม่มี การตัดสินค่าแต่เป็นการรายงานผลข้อมูลตามสภาพจริง
4. วิธีการดำเนินงานของหมู่บ้านตากแดด จะเลือกใช้รูปแบบการประเมินซึ่งเป็นการประเมินเชิงระบบ ซึ่งตรงกับซีพีพี โมเดล (CIPP Model : Context-Input-Process-Product) เป็นการนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินซึ่งได้นำกรอบแนวคิดทฤษฎีที่เสนอไว้ในบทที่ 1 จะประกอบด้วย การประเมิน 4 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้
 - (1) การประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชน โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ของสภาพแวดล้อมในหมู่บ้าน
 - (2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้รู้ เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่

(3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองระบบคือหน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้ ฉะนั้นเมื่อแผนดำเนินการได้รับอนุมัติและลงมือปฏิบัติ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการ เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกขั้นตอน

(4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำสำหรับผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย มีจุดประสงค์เพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเริง

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จะใช้วิธีการดังนี้

1. การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่าง ๆ
 - (1) แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
 - (2) แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
 - (3) แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชน)
 - (4) แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
 - (5) แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
 - (6) แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
 - (7) แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
 - (8) แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชน หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
 - (9) แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
 - (10) แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
 - (11) แบบรายงาน บร.11 (การศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
 - (12) แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)
 - (13) กล้องถ่ายรูป
2. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือ ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับกองทุนโดยตรง เช่น การจัดเวทีประชาคมของกองทุน

4. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม คือ ใช้เวลานอกเหนือจากเวลาทำงานแวะเวียนเข้าไปทักทายรู้จักคุ้นเคย เพื่อให้การทำงานวิจัยครั้งนี้ได้ผลตรงกับความเป็นจริงให้มากที่สุด

2. แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กระบวนการวิจัยประกอบด้วยระเบียบวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งกระบวนการในแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญต่อการวิจัยทั้งสิ้น ดังนั้นเรื่องของประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการกำหนดแบบแผนของการทำวิจัยเป็นจุดที่ผู้ทำวิจัยจะต้องทำความเข้าใจและทำการศึกษาก่อนที่จะเริ่มต้นทำการวิจัย

ประชากร หมายถึง กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่จะต้องทำการศึกษา ซึ่งจะเป็นประชากรในบ้านตากแดดหมู่ที่ 2 ตำบลบึงขี้เหล็ก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 32 ครัวเรือน ประชากร 140 คน ชาย 70 คน หญิง 70 คน

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกหรือตัวแทนของประชากรที่นำมาใช้ในการศึกษาของบ้านตากแดด ซึ่งจะมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	12	คน
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	85	คน
- สมาชิกที่ได้รับการอนุมัติให้กู้	จำนวน	49	คน
- สมาชิกทั่วไป	จำนวน	36	คน
3. ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	55	คน
4. ผู้นำชุมชนที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ	จำนวน	1	คน

ในการดำเนินกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ 100% ของกลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านตากแดด ตามหลักชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา

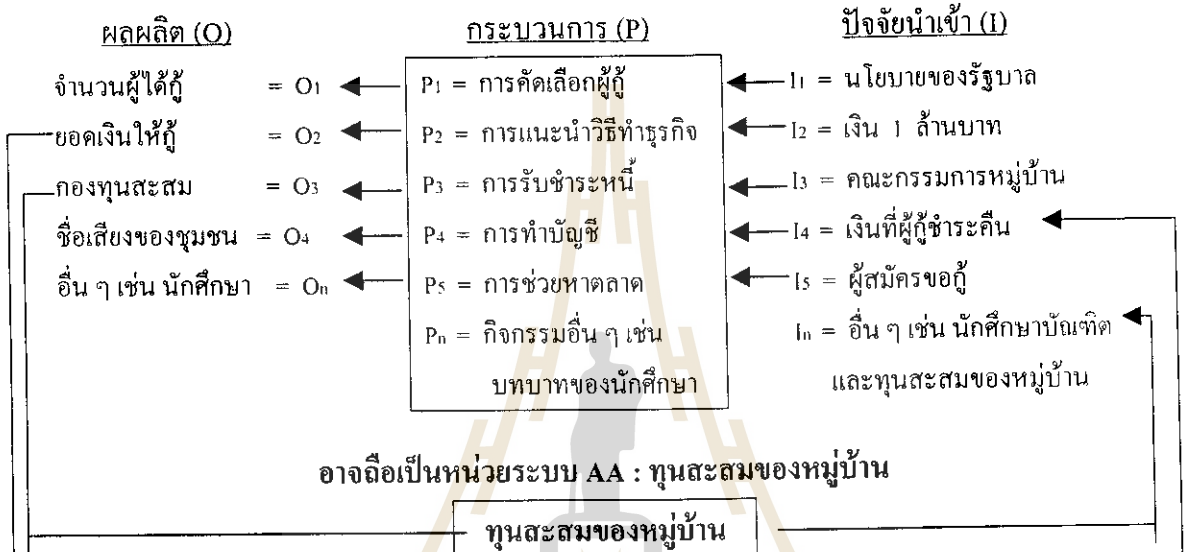
การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จะใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

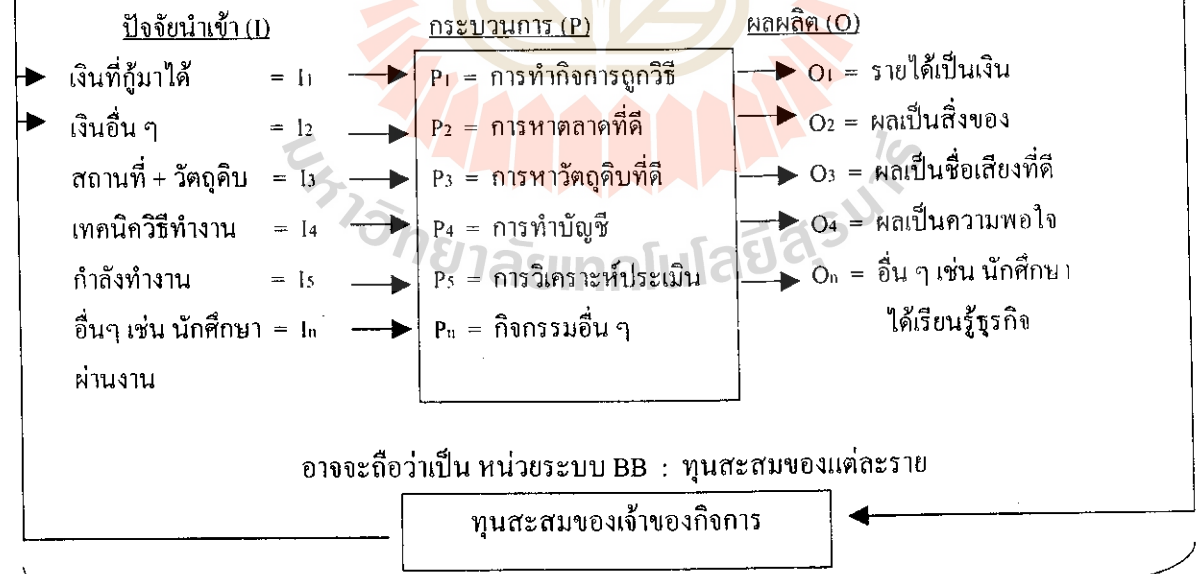
1. ข้อมูลเชิงปริมาณ
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

แผนภาพข้างล่างนี้แสดงองค์ประกอบภายในกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ "ซิฟท์โมเดล" ซึ่งมีส่วนประกอบ ดังนี้

ประเมินหน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย (B₁...B_n)

บริบท C

จากแผนภูมิที่ 3.1 นี้แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้ จึงประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้ ให้มีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบฟุ้ง คือหน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้าได้แก่ I ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิที่ กระบวนการทำงานได้แก่ P ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิและมีผลผลิตได้แก่ O ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ

หน่วยระบบ B คล้ายกับหน่วยระบบ A คือ เป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคนมีปัจจัยนำเข้าได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย มี P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการที่มี O ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญ ของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำและดำเนินกิจการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินกิจการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริบท C ในบทนี้หมายถึงบริบทของหน่วยระบบ A และ B เช่นสภาพภูมิประเทศและประชากรของชุมชนตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศ และนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุน

ดังนั้น ในการกำหนดตัวชี้วัด เพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามแผนภูมิข้างต้นนี้ ซึ่งมีรายการตัวชี้วัดดังนี้

ตัวชี้วัดบริบท (C)

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับคือ

(1) บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ฟ้า ไม้ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศหรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยหน่วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.1 ความยากจนของประเทศ

1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)

1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

1.5 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

1.6 ค่านิยม

(2) บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน/ชุมชนนี้ สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของหมู่บ้าน/ชุมชนและตัวบ่งชี้อื่น ๆ

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้

2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน (C 1)

2.2 สภาพปัจจุบัน (C 2)

2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน (C 3)

2.4 ด้านโรงเรียนและการศึกษา (C 4)

2.5 สุขภาพอนามัย (C5)

2.6 วัฒนธรรมประเพณี (C6)

2.7 โครงสร้างพื้นฐาน (C 7)

2.8 ทรัพยากรธรรมชาติ (C 8)

2.9 ผู้นำชุมชนการรวมกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น (C 9)

2.10 โครงการพัฒนาที่ผ่านมา (C 10)

2.11 โครงการประจำหมู่บ้าน (C 11)

4. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้บริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ก็คือ ตัวชี้วัดที่กล่าวไปแล้วข้างต้น

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

2.1 นโยบายของรัฐบาล (I 1)

2.2 เงิน 2 ล้านบาท (I 2)

2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน (I 3)

2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน (I 4)

- 2.6 เงินทุนสะสมของหมู่บ้าน (I 6)
- 2.7 บัณฑิตกองทุน (I 7)
- 2.8 ประชาสัมพันธ์ (I 9)
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปรต่อไปนี้
 - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้ (P1)
 - 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ (P2)
 - 3.3 การรับชำระหนี้ (P4)
 - 3.4 การทำบัญชี (P4)
 - 3.5 การส่งเสริมการใช้เงินกู้ (P5)
 - 3.6 การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้ (P6)
 - 3.7 การจัดทำรายงานประจำเดือน (P7)
 - 3.8 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี (P8)
 - 3.9 การช่วยหาตลาด (P9)
 - 3.10 บทบาทของนักศึกษากองทุนหมู่บ้าน (P 10)
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
 - 4.1.1 จำนวนผู้ได้กู้ (O 1)
 - 4.1.2 ยอดเงินให้กู้ (O 2)
 - 4.1.3 กองทุนสะสม (O 3)
 - 4.1.4 ชื่อเสียงของชุมชน (O 4)
 - 4.1.5 นักศึกษาผ่านงาน (O 5)
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 จำนวนผู้ที่กู้ได้
 - 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)
 - 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
 - 4.3.2 ห้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
 - 4.3.3 ห้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
 - 4.3.4 ห้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดหน่วยระบบ B

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศของหน่วยระบบ A (ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น)

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A (ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น)

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว

1.3.2 ทรัพย์สินของผู้ดูแลและเครือญาติ

1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้ดูแล

1.3.4 หนี้กองทุนนอกระบบของผู้ดูแล

1.3.5 อาชีพหลักของผู้ดูแล

1.3.6 รายได้ของครอบครัว

1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินงาน

2. ตัวชี้วัดด้านปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

2.1 เงินที่กู้มาได้ (I 1)

2.2 เงินอื่น ๆ (I 2)

2.3 สถานที่และวัตถุดิบ (I 3)

2.4 เทคนิควิธีการทำงาน (I 4)

2.5 กำลังทำงาน (I 5)

2.6 นักศึกษาผ่านงาน (I 6)

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.1 การทำกิจการถูกวิธี (P 1)

3.2 การหาตลาดที่ดี (P 2)

3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี (P 3)

3.4 การทำบัญชี (P 4)

3.5 การวิเคราะห์ประเมิน (P 5)

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

- 4.1.1 รายได้เป็นเงิน (O 1)
- 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ (O 2)

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
- 4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้น อันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้า

ด้วยตนเอง

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- 4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง
- 4.3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยการนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายติดส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A จะประสบความสำเร็จหรือไม่ต้องขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้ประสบความสำเร็จเงินที่ผู้กู้ชำระคืนจะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของหมู่บ้านตากแดด หมู่ที่ 2 ต.บึงจี่เหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินผลโครงการ จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่ต้องการ ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลข แล้วสรุปโดยใช้ค่าสถิติข้อมูลที่หาเป็นค่าสถิติได้ เช่น รายได้ของชาวบ้าน อายุ เพศ เป็นต้น และค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจหรือทัศนคติ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร และข้อมูลที่มีการบันทึกไว้ เช่น การวิเคราะห์นโยบาย แนวคิด ของคณะกรรมการกองทุน และการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุน

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

จากการประเมินการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านตากแดด หมู่ที่ 2 ต.บุงจี้เหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา มีการเสนอผลการติดตามประเมินโครงการ ดังนี้

สารนิพนธ์บทนี้เสนอการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านตากแดด หมู่ที่ 2 ต.บุงจี้เหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา ประกอบด้วยการรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิด ทฤษฎีชีพิพโมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นรายงานตอนที่ 1-4 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ แต่ละประการ ซึ่งมี 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิควิธี

ตอนที่ 4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตอนที่ 5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ อันได้แก่

5.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านตากแดดสามารถบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อเพียงใด

5.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบ อะไรบ้างที่สนับสนุนหรือข้อขวาง

การบรรลุเป้าหมายของกองทุน

5.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้ จากกระบวนการทำสาร

นิพนธ์ครั้งนี้

5.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทชุมชนระดับประเทศ

1) ปัญหาความยากจนของประเทศ

รายได้นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่เชื่อกันว่าช่วยให้ชีวิตของคนมีความ "อยู่ดีมีสุข" โดยเฉพาะการมีรายได้ที่เพียงพอและมั่นคงสำหรับการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว ดังนั้นคนส่วนใหญ่จึงมุ่งแสวงหา "รายได้" โดยถือว่เป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิต ในขณะที่คนบางคนขาดโอกาสหรือขาดความสามารถในการหารายได้ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีพ โดยคนกลุ่มนี้จะเรียก

ว่าเป็น คนจนและหากมีลักษณะเช่นนี้ตลอดไป ก็อาจถูกเรียกว่าเป็น "ผู้ยากจนตกดานหรือคนตกดาน"

ทั้งนี้หากประเทศมีคนจนจำนวนมากจนก่อให้เกิดสภาพ ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ระหว่างกลุ่มคนที่มีฐานะ มั่งมีและยากจน เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางสังคม เพิ่มมากขึ้นทุกขณะ และหากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องด้วยแล้ว การมุ่งหวังจะพัฒนาประเทศชาติให้มีความยั่งยืน ก็ย่อมยากที่จะเกิดขึ้นเป็นจริงได้

กรอบแนวคิดหลัก ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคความยากจนแบบยั่งยืนรวมถึงผู้ด้อยโอกาส

- พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนจนทั้งในเมืองและชนบท รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่ายชุมชน เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญานำทางให้เข้าไปในทางสายกลาง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล การพัฒนาที่มีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
- พัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมให้มีความเสมอภาค เป็นธรรมและมีความเท่าเทียมกันระหว่างคนจนและกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคม เพื่อให้คนจนได้มีโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น
- วางรากฐานการปฏิรูปเชิงโครงสร้าง ทั้งด้านการจัดการทรัพยากร ทิศทางการพัฒนาประเทศ ระบบราชการและระบบกฎหมายให้เอื้อต่อทุกกลุ่มคนในสังคม ได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม ขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)

ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีหลายท่านคงจะได้รับข่าวสารและความเคลื่อนไหวจากภาครัฐในการที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้แข็งแกร่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยภาครัฐได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง "ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ขึ้นเมื่อวันที่ 8-9 มิถุนายน 2544 ที่ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ โดยมีประเด็นพิจารณาหลายหัวข้อ ซึ่งส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ประกาศใช้มาตั้งแต่วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2543 ที่ผ่านมามีการช่วยเหลือ SMEs อย่างเป็นรูปธรรม ยังไม่ค่อยชัดเจนนัก เนื่องจากรัฐมีนโยบายเร่งด่วนหลายเรื่องที่ต้องจัดทำตามลำดับความสำคัญเช่นกัน หลาย ๆ ท่านอาจจะลืมประเด็นสำคัญของ พ.ร.บ. ส่งเสริม SMEs ไปแล้ว เรามาทบทวนประเด็นสำคัญของ พ.ร.บ. ส่งเสริม SMEs ซึ่งแบ่งเป็น 7 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1	คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
หมวดที่ 2	สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
หมวดที่ 3	กองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
หมวดที่ 4	แผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
หมวดที่ 5	การส่งเสริมและการสนับสนุนของรัฐ
หมวดที่ 6	การเพิกถอนการส่งเสริมและการสนับสนุนของรัฐ
หมวดที่ 7	บทลงโทษ

SMEs จะต้องประกอบด้วยแผนงาน โครงการในเรื่องดังต่อไปนี้

1. การพัฒนา SMEs ในชุมชน และในท้องถิ่นชนบท โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างเหมาะสม
2. การสนับสนุนและช่วยเหลือด้านการเงิน เพื่อปรับปรุงและพัฒนา SMEs ให้มีประสิทธิภาพและความสามารถเพิ่มขึ้น
3. การพัฒนาหรือจัดตั้งตลาดทุนหรือตลาดเงินสำหรับ SMEs
4. การพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ประกอบการและบุคลากรใน SMEs ในด้านการบริหาร การจัดการ การตลาด การผลิตและการพัฒนา
5. การพัฒนาการจัดการ SMEs ในด้านการจัดการ การผลิต การบริหารงานบุคคล การเงิน การตลาด ตลอดจนการจัดการเชิงประยุกต์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
6. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของ SMEs ทั้งในด้านคุณภาพและมาตรฐาน รวมถึงการส่งเสริมภาพลักษณ์ การพัฒนารูปแบบและการบรรจุผลิตภัณฑ์
7. การส่งเสริมหรือการสนับสนุนด้านการตลาด การขยายตลาดทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ
8. การส่งเสริม วิจัย และพัฒนา รวมทั้งการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมสำหรับ SMEs ตลอดจนการผสมผสานหรือประยุกต์เทคโนโลยีที่ทันสมัยกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
9. การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิสาหกิจ ตลอดจนการส่งเสริมพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
10. การส่งเสริมเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและสนับสนุนระหว่าง SMEs กับวิสาหกิจขนาดใหญ่
11. การส่งเสริมการรวมกลุ่มของ SMEs เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันหรือเพื่อดำเนินธุรกิจร่วมกัน

12. การส่งเสริมและพัฒนาองค์กรเอกชนที่มีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุน SMEs
13. การจัดตั้งอำนาจความสะดวกในการลงทุนและการประกอบวิสาหกิจ SMEs
14. การให้สิทธิและประโยชน์เพื่อส่งเสริม SMEs หรือเพื่อขจัดความเสียเปรียบหรือความจำกัดของ SMEs
15. การส่งเสริมและสนับสนุนทางวิชาการด้านอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมและด้านสุขอนามัย
16. การปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบ ขั้นตอน วิธีการ และวิธีปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคและเพิ่มต้นทุนต่อ SMEs
17. การส่งเสริมและสนับสนุนด้านลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และทรัพย์สินทางปัญญาอื่น ๆ
18. เรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดตั้ง SME ขึ้นใหม่ ตลอดจนการช่วยเหลือ SMEs ให้สามารถดำเนินการต่อไป หรือรวมทั้งสามารถขยายกิจการและแข่งขันกับกิจการอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

เศรษฐกิจไทยมีการฟื้นตัวที่ชัดเจนมากขึ้น หลังจากที่เศรษฐกิจในไตรมาสแรกขยายตัวถึงร้อยละ 3.9 จากร้อยละ 2.1 ในไตรมาสสุดท้ายของปีก่อน และเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจในเดือนพฤษภาคม ก็ปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของ การอุปโภคบริโภคและการลงทุนภาคเอกชน รวมทั้งปริมาณการส่งออกมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปี 2545 หลังจากที่เคยหดตัวตลอดปี 2544 ส่งผลให้การผลิตภาคอุตสาหกรรมขยายตัวสูงขึ้นตามการบริโภคในประเทศและการส่งออก

เศรษฐกิจในไตรมาสแรกของปีนี้ ขยายตัวร้อยละ 3.9 ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวสูงสุดในรอบ 7 ไตรมาส ทั้งนี้ องค์ประกอบด้านการผลิตที่มีการขยายตัวสูงสุดในรอบเวลาดังกล่าว ได้แก่ ภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การเงินการธนาคาร และอสังหาริมทรัพย์ เมื่อพิจารณาแหล่งที่มาของการขยายตัวของ GDP พบว่า การผลิตภาคอุตสาหกรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจขยายตัวสูง ซึ่งมีส่วนทำให้เศรษฐกิจขยายตัวร้อยละ 1.5 ในไตรมาสแรกของปีนี้

องค์ประกอบด้านการใช้จ่ายที่มีการขยายตัวสูงสุดในรอบ 7 ไตรมาส ได้แก่ การใช้จ่ายของรัฐบาล แต่แหล่งที่มาของการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สำคัญในไตรมาสแรก ได้แก่ การส่งออกสุทธิ การใช้จ่ายของครัวเรือน และการลงทุนสินทรัพย์ถาวรภาคเอกชน ซึ่งมีส่วนทำให้เศรษฐกิจขยายตัวร้อยละ 2.4, 1.9 และ 1.0 ตามลำดับ

เครื่องชี้สภาพเศรษฐกิจในเดือนพฤษภาคม ยังขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

การบริโภคภาคเอกชนขยายตัวสูงขึ้น โดยดัชนีการอุปโภคบริโภคในเดือนพฤษภาคม เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันปีก่อนร้อยละ 4.5 จากร้อยละ 4.3 ในเดือนก่อนหน้า ซึ่งการขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 4.4 ในช่วง 2 เดือนนี้ (เมษายน - พฤษภาคม) สูงกว่าการขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 2.7 ในช่วงไตรมาสแรกของปีนี้ เนื่องจากความเชื่อมั่นของผู้บริโภคเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับรายได้ของเกษตรกรจากการขายพืชผลสำคัญยังมีการขยายตัว และอัตราการว่างงานลดลงกว่าปีก่อน โดยอัตราการว่างงานในเดือนพฤษภาคม อยู่ที่ร้อยละ 3.0 จากร้อยละ 4.2 ของช่วงเดียวกันปีก่อน

การลงทุนภาคเอกชนชะลอลงเล็กน้อย โดยดัชนีการลงทุนของภาคเอกชนในเดือนพฤษภาคม เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันปีก่อนร้อยละ 14.1 จากร้อยละ 21.2 ในเดือนก่อนหน้าโดยชะลอทั้งด้านการลงทุนด้านเครื่องจักรและอุปกรณ์ และการลงทุนด้านการก่อสร้าง แต่เมื่อในช่วง 2 เดือนนี้ การขยายตัวของดัชนีภาคเอกชนอยู่ที่ร้อยละ 17.6 ซึ่งสูงกว่าการขยายตัวร้อยละ 14.2 ในไตรมาสแรกของปีนี้

ปริมาณการส่งออกยังขยายตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปีนี้ ขณะที่มูลค่าการส่งออกเริ่มมีการขยายตัวเนื่องจากเป็นเดือนที่สอง โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.3 ในเดือนพฤษภาคม เป็นผลมาจากปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.9 ขณะที่ราคาส่งออกลดลงร้อยละ 10.8 มูลค่าของการส่งออกไปยังตลาดสำคัญเริ่มที่มีการขยายตัวเกือบทุกตลาด ยกเว้นสหภาพยุโรป นอกจากนี้ มูลค่าการส่งออกอุตสาหกรรมเริ่มมีการขยายตัวทุกกลุ่มสินค้า ทั้งสินค้าที่ใช้แรงงานเข้มข้น สินค้าที่ใช้เทคโนโลยีสูง และสินค้าที่ใช้ทรัพยากรประเทศเป็นหลัก ขณะที่สินค้าประมงและสินค้าเกษตรหดตัว ส่วนมูลค่าการนำเข้าในเดือนพฤษภาคม กลับลดลงจากช่วงเดียวกันปีก่อนร้อยละ 2.8 หลังจากที่เพิ่มขึ้นในเดือนก่อนหน้าเป็นเดือนแรกในรอบปีนี้ ซึ่งเป็นผลจากการขยายตัวของปริมาณการนำเข้าชะลอลงมาอยู่ที่ร้อยละ 7.3 และราคาการนำเข้าลดลงร้อยละ 9.4 ทั้งนี้มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนและวัตถุดิบยังคงลดลง ขณะที่การนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคขยายตัวต่อเนื่องเป็นตัวที่สอง

เสถียรภาพเศรษฐกิจยังอยู่ในเกณฑ์ดี

เงินสำรองทางการเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 35.3 พันล้านเหรียญ สหรัฐ ณ สิ้นเดือนพฤษภาคม และเงินสำรองทางการสุทธิก็เพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 27.3 พันล้านเหรียญ สหรัฐ เป็นผลมาจากดุลการชำระเงินเกินดุล 563 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ ทั้งนี้ดุลบัญชีเดินสะพัดกลับมาเกินดุล 564 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ หลังจากในเดือนก่อนหน้ามีการขาดดุลครั้งแรกในรอบ 56 เดือน ซึ่งเป็นผลมาจากดุลการค้ากลับมาเกินดุลสูงขึ้นส่วนดุลบริการและบริจาคเกินดุลลดลงจากเดือนก่อน

อัตราเงินเฟ้อยังอยู่ในระดับต่ำ โดยอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในเดือนมิถุนายน ขยับขึ้นเล็กน้อยมาอยู่ที่ร้อยละ 0.2 จากร้อยละ 0.1 ในเดือนก่อนหน้า ส่วนอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานชะลอตัวลงมาอยู่ที่ร้อยละ 0.2 เมื่อเฉลี่ยในช่วง 6 เดือนแรก อัตราเงินเฟ้อทั่วไปอยู่ที่ร้อยละ 0.4 ส่วนอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานอยู่ที่ร้อยละ 0.7

ไอเอฟซีทีที่ปรับเพิ่มการคาดการณ์เศรษฐกิจในปี 2545

จากเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจไทยในช่วง 5 เดือนแรก แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจมีการฟื้นตัวชัดเจนมากขึ้นทางฝ่ายวิจัย ไอเอฟซีที จึงได้ปรับการคาดการณ์การขยายตัวของเศรษฐกิจในปี 2545 นี้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 3.3 จากเดิมร้อยละ 2.5 โดยปรับขึ้นในส่วนของการลงทุนภาคเอกชน การใช้จ่ายภาครัฐ และปริมาณการส่งออก ขณะที่การขยายตัวของมูลค่าการส่งออกปรับลดลงมาอยู่ที่ 2.0 จากเดิมร้อยละ 3.0 เนื่องจากราคาส่งออกลดลงอย่างมาก การขยายตัวของมูลค่าการนำเข้าปรับลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 4.0 ส่วนดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลลดลงเหลือ 4.7 พันล้านเหรียญ สรอ. หรือร้อยละ 3.9 ของ GDP ทั้งนี้ การขยายตัวของเศรษฐกิจในช่วงครึ่งหลังของปีจะเป็นผลมาจากการขยายตัวของภาคส่งออกเป็นสำคัญ ตามการฟื้นตัวของประเทศคู่ค้าที่ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ซึ่งเป็นตัวนำของเศรษฐกิจโลกจะค่อย ๆ ฟื้นตัวขึ้น ขณะที่แรงกระตุ้นทางการคลังจะอ่อนตัวลงเนื่องจากมีการเร่งการใช้จ่ายของภาครัฐในช่วงครึ่งแรกของปี

4) สภาพแวดล้อมของประเทศปัจจุบัน

การที่คนเราจะอยู่ดีมีสุขได้นั้นนอกจากจำเป็นต้องมีอาชีพที่มั่นคงมีรายได้ที่พอเพียงกับการดำรงชีพแล้วยังต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดี นับตั้งแต่การมีที่อยู่อาศัยของตนเองที่มั่นคง มีสาธารณูปโภคพอเพียง มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งการได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีต่อการดำรงชีพด้วย

บทความที่น่าสนใจต่อไปนี้จะให้ความสำคัญกับเรื่องชี้วัดความอยู่ดีกินดีของคนอันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเน้นการประเมินสถานการณ์สภาพแวดล้อมที่สัมพันธ์กับการดำรงชีวิตของคนใน 3 ด้าน คือ ด้านที่อยู่อาศัยและการได้รับการสาธารณสุขปลอดภัย ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และด้านสิ่งแวดล้อม

สภาพแวดล้อมที่ดี ความแตกต่างระหว่างเมืองและชนบท

พิจารณาและสภาพแวดล้อมในเขตเมืองและชนบทที่มีความแตกต่างกันวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมในเมืองและชนบทแตกต่างกัน กล่าวคือ คนในเขตเมือง คนในเขตเมืองจะมีความสุขได้หากมีบ้านหรือที่อยู่อาศัยที่มั่นคงเป็นของตนเอง ได้รับการบริการสาธารณสุขที่ทั่วถึงและเพียงพอ มีการเดินทางที่สะดวกสบาย

ส่วนคนในชนบทก็อยากมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินของตนเอง มีสภาพบ้านเรือนที่มั่นคงแข็งแรง มีน้ำเพื่อการบริโภคที่สะอาดทั่วถึงและเพียงพอ มีเส้นทางคมนาคมที่สามารถใช้เดินทางสัญจรได้สะดวกตลอดปี และสามารถเดินทางติดต่อกับตัวเมืองได้สะดวก

ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นการมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุขของคนในสังคม นอกจากนี้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินยังสะท้อนให้เห็นถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอีกด้วย จะพิจารณาได้จากสถิติของคดีอาชญากรรมและสถิติคดีอาชญาพิพัตว่ามีมากน้อยเพียงใด

คุณภาพของสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวคนซึ่งในที่นี้จะครอบคลุมถึงแหล่งน้ำ เสียง อากาศ รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญคือ ป่าไม้ สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ของประเทศที่เพิ่มขึ้นหรือไม่ รวมทั้งมีสัดส่วนของปริมาณขยะ กากของเสีย ตลอดจนการใช้สารอันตรายที่ส่งผลกระทบต่อสภาพที่ดิน และคุณภาพของแหล่งน้ำมากน้อยเพียงใด เชื่อมโยงส่งผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขของคนในสังคมด้วยเช่นกัน

สภาพแวดล้อม เป็นที่ยอมรับกันว่าสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขของคน แต่สภาพแวดล้อมที่ดีที่คนเราปรารถนาและต้องการนั้น ในปัจจุบันถูกทำลายลงด้วยฝีมือของมนุษย์

5) บรรยากาศความอ่อนแอในท้องที่ชนบท

เกิดมาจากความยากจนการไม่มีโอกาส ไม่มีพื้นที่ทำกิน ไม่มีการศึกษา อาชีพทำการเกษตรก็ถูกพ่อค้าคนกลางเอาเปรียบ การเมืองก็ถูกผู้นำชุมชนครอบงำซึ่งผู้นำตามชนบทจะเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตนเป็นใหญ่ ซึ่งเป็นโครงสร้างเดิม ๆ ของการเมืองไทย จากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจอยู่ในยามคับขันอย่างนี้ คนจนเหมือนถูกซ้ำเติมมากยิ่งขึ้น รากฐานของประเทศเป็นคนชนบทการแก้ปัญหาถึงแก่ที่ฐานเพื่อให้ประเทศยืนอยู่ได้ รัฐบาลจึงนำนโยบายสร้างความเข้มแข็งทางสังคมและเศรษฐกิจรากฐาน ประกอบด้วย โครงการที่สำคัญ 5 โครงการ คือ โครงการพักชำระหนี้เกษตรกรรายย่อย การจัดตั้งธนาคารประชาชน การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และโครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า

ค่านิยม

1. ความหมายของค่านิยม

คำว่า “ค่านิยม” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “VALUE” คำนี้แต่เดิมใช้ว่า “คุณค่า” ซึ่ง หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมในทางที่ดี ไม่ดี ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามค่านิยมที่ดีมัก

ได้รับการยกย่องว่ามีค่านิยม ค่านิยมเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินค่าพฤติกรรมของคนไทย
ในสังคมซึ่งอาจเป็นบุคคล หรือสังคมก็ได้ เป็นการตีค่าตัดสินคุณค่าของบุคคล

ค่านิยมของสังคมไทย

ณรงค์ เสียงประชา สรุปค่านิยมสังคมไทยไว้ในพื้นฐานวัฒนธรรมไทยเพื่อให้เกิดการ
สร้างสรรค์วัฒนธรรมอย่างน่าสนใจตอนหนึ่งว่า ค่านิยมของสังคมไทยมีมากมายและบางอย่างก็เป็น
ค่านิยมให้เกิดประโยชน์แก่บุคคลผู้ถือปฏิบัติ และแก่สังคมแต่บ้างอย่างก็อาจก่อให้เกิดผลเสียแก่
สังคม เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับความหุนหัน การเชื่อถือโชคกลาง ในที่นี้จะกล่าวถึงค่านิยมเด่น ๆ
ของสังคมไทยบางประการ ซึ่งจะเป็นค่านิยมที่ก่อให้เกิดผลดีหรือไม่ก็ตามดังนี้

1. นิยมความร่ำรวยมั่งคั่ง อยากจะมีทรัพย์สิน เงินทอง รถยนต์ บ้าน ที่ดิน ฯลฯ
คนที่ร่ำรวยเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในสังคม ทุกคนจึงต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งความร่ำรวย
2. นิยมอำนาจ คนไทยให้ความสำคัญแก่ผู้มีอำนาจ และอยากจะมีอำนาจ ถ้าตนเอง
เองไม่มีโอกาส ก็ส่งเสริมลูกหลานของตนให้แสวงหาอำนาจ ผู้มีอำนาจในสังคมส่วนใหญ่ คือ ผู้มี
ตำแหน่งสูงในหน้าที่ราชการ ดังนั้นคนไทยจึงนิยมส่งเสริมลูกหลานให้เข้ารับราชการ นอกจากเข้า
ราชการแล้วก็ยังมีอำนาจอื่น ๆ ได้แก่ นักการเมือง ปัจจุบันอำนาจอาจซื้อด้วยเงิน ดังจะพบได้จาก
การใช้เงินซื้อเสียงเพื่อให้ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร
3. เคารพผู้อาวุโส ผู้อาวุโส ได้แก่ ผู้มีอายุมากกว่า มีคุณวุฒิสูงกว่า มีชาติตระกูล
สูงกว่า เช่น นักเรียนรุ่นพี่ ป้า น้า อา หม่อมเจ้า การเคารพผู้อาวุโสได้รับการปลูกฝังสืบต่อกันมา
จนเป็นวิถีชีวิตที่ยังปฏิบัติกันอย่างกว้างขวาง ค่านิยมในการเคารพผู้อาวุโสมีแนวโน้มลดลงใน
ปัจจุบัน
4. รักความสุข กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นมักจะสอดแทรกกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความ
สนุกสนานไว้ด้วย แม้แต่งงานศพก็ยังมีกิจกรรมที่แสดงถึงความรักสนุก เช่น มีการแสดงก่อนหน้า
เผาศพ และฉลองเมื่อเผาศพเสร็จแล้ว คนไทยรักความสุขสนุกสนานตั้งแต่เกิดไปจนตาย เริ่มแต่งงาน
ฉลองวันเกิด งานฉลองวันแต่งงาน จนถึงงานเผาศพ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น (C)

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านตากแดด (C 1)

หมู่บ้านตากแดดมีที่มาของชื่อหมู่บ้านว่า "ตากแดด" เนื่องจากสภาพทั่วไปเป็น
หมู่บ้านที่ไม่มีต้นไม้มาก่อน จะเป็นที่โล่งไม่มีไม้ผล ไม้ยืนต้นให้เห็นเช่นปัจจุบัน จัดเป็นพื้นที่ที่มี
ความร้อนสูง ในบริเวณนี้ไม่มีต้นไม้หลบฝน หลบแดดได้เลย แต่มีลำตะคลองที่มีน้ำไหลผ่านใช้
ได้ตลอดทั้งปี และมีบรรพบุรุษที่ท่านผู้เฒ่าเกิดมาทันทีจะเล่าสืบต่อกันว่า ทวดปะกับทวดน้อย

เป็นผู้ที่นำพืชเข้ามาปลูกในหมู่บ้านเป็นคนแรก และพืชที่ปลูกคือ ต้นมะพร้าว มะปรางค์ และ มะม่วง สืบมาจนถึงปัจจุบัน ระยะเวลาในการเริ่มก่อตั้งประมาณ 100 ปีมาแล้ว เนื่องจากบรรพบุรุษที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานและออกลูกหลานเพิ่มจำนวนคนขึ้นมาเรื่อย ๆ นี้ก็ได้ตายไปหลายชั่วอายุคนแล้ว ซึ่งจะเป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมาเท่านั้น ผู้อาวุโสเล่าตำนานผู้มาตั้งหลักปักฐานเป็นคนแรกคือ 2 ตายายที่ไม่มีใครทราบว่าย้ายหรืออพยพมาจากที่ใด มาค้าวัวควายในสมัยนั้น และเห็นลักษณะทางสภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านแล้ว มีน้ำท่าสะดวก สามารถที่จะมีใช้ได้ตลอดทั้งปี ก็เลยคิดและตั้งรกรากและมีลูกหลานสืบมา

1.2.2 สภาพปัจจุบันของหมู่บ้าน (C2)

ลักษณะที่ตั้งของหมู่บ้านตากแดด หมู่ที่ 2 ต.บุงชีเหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของตัวอำเภอสูงเนิน อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอสูงเนินประมาณ 8 กิโลเมตร ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านโนนคำ	หมู่ที่ 1	ต.โนนคำ	อ.สูงเนิน	จ.นครราชสีมา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านห้วยนา	หมู่ที่ 3	ต.โคราษ	อ.สูงเนิน	จ.นครราชสีมา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านใหญ่	หมู่ที่ 1	ต.บุงชีเหล็ก	อ.สูงเนิน	จ.นครราชสีมา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	บ้านพลับ	หมู่ที่ 3	ต.บุงชีเหล็ก	อ.สูงเนิน	จ.นครราชสีมา

1.2.3 สภาพเศรษฐกิจและสังคม (C3)

หมู่บ้านตากแดด มีจำนวนประชากรทั้งหมด 140 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 51.42 กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม ซึ่งมีจำนวน 72 คน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของกลุ่มคนช่วงวัยนี้ เป็นช่วงวัยที่กำลังทำงาน มีความสามารถทางสติปัญญาและทางร่างกาย มีขีดความสามารถที่จะพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญต่อไปได้ในอนาคต ดังแสดงในตารางที่ 1

จำนวน 21-50 ไร่ มีจำนวน 2 ครัวเรือน

- ที่ดินที่ยังไม่ได้เอกสารสิทธิ์ จำนวน 2 ครอบครัวย รวม 9 ไร่
- ประเภทการทำนา - นาหว่าน 55 ไร่ เริ่มเมื่อ พ.ศ. 2528
 - นาดำ 15 ไร่ เริ่มมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
 - นาธรรมชาติ 8 ไร่ (เกษตรผสมผสาน) เริ่มเมื่อ พ.ศ. 2536

- มีผลผลิตด้านการทำนาทั้งหมดปีละ 108 เกวียนโดยประมาณ
- ได้แบ่งไว้ขาย 760 กิโลกรัม/เกวียน และเก็บไว้ 240 กิโลกรัม/เกวียน
- หมู่บ้านซื้อปุ๋ยเคมีปีละ 360 กระสอบ

อาชีพเสริม คือ ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ดังนี้

1. ทำสวนมะพร้าว, กล้วยหอม, กล้วยน้ำหว่า, ส้มโอ, มะพร้าวน้ำหอม ซึ่งสร้างรายได้ให้ชุมชนทั้งหมดปีละ 640,000 บาท จำนวน 32 ครัวเรือน
 2. ทำไร่ข้าวโพด จำนวน 2 ครอบครัวย ได้ผลผลิตทั้งหมดปีละประมาณ 20,000 บาท/ปี
 3. เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ วัว-ควาย จำนวน 2 ครอบครัวย เลี้ยงปลาจำนวน 8 ครอบครัวย สามารถสร้างรายได้ให้ชุมชนปีละ 15,000 บาท
 4. และมีการผลิตสินค้าจำพวกอาหารแปรรูป คือ กลุ่มพริกแกง ตั้งกลุ่มขึ้นด้วยการรวมหุ้นครั้งแรกมีจำนวน 22 ครอบครัวย ราคาหุ้นละ 100 บาท สามารถทำรายได้เข้าชุมชน ปีละ 39,600 บาท
 5. รายครัวเรือนในหมู่บ้าน ออกไปใช้แรงงานและทำงานต่างถิ่น จำนวน 12 ครัวเรือน มีจำนวน 12 คน ทุกคนไปทำงานส่งเงินเข้าหมู่บ้านทั้งหมด ประมาณปีละ 600,000 บาท
 6. รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัวย โดยสรุปรวมทั้งหมดจะแสดงดังตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้
- ตารางที่ 2 แสดงรายได้ของประชาชนในหมู่บ้านแต่ละครอบครัวยต่อปี

ช่วงจำนวนรายได้ / ปี (บาท)	จำนวนครอบครัวย	คิดเป็นร้อยละ
20,000 – 30,000	24	75
50,000 – 100,000	8	25

1.2.4 โรงเรียนและการศึกษา (C4)

โรงเรียนในหมู่บ้านตากแดดเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา ตั้งเมื่อ ปี พ.ศ. 2500
ชื่อโรงเรียน สันติวิทยา มีครู 5 คน จบการศึกษาปริญญาตรี 4 คน ปริญญาโท 1 คน มีอายุ 30 ปี
ขึ้นไป

สาขาวิชาเอกของครูที่สอน

วิชาเอกบริหาร	จำนวน 2 คน
วิชาเอกประถมศึกษา	จำนวน 2 คน
วิชาเอกปฐมวัย	จำนวน 1 คน
วิชาเอก พลศึกษา	จำนวน 1 คน

จำนวนนักเรียนโรงเรียนระดับอนุบาล - ชั้นประถม รวมทั้งหมด 63 คน แบ่งเป็น

ชั้น อนุบาล 1	มี 1 ห้อง มีเด็ก 9 คน
ชั้น อนุบาล 2	มี 1 ห้อง มีเด็ก 7 คน
ชั้น ป.1	มี 1 ห้อง มีเด็ก 8 คน
ชั้น ป.2	มี 1 ห้อง มีเด็ก 10 คน
ชั้น ป.3	มี 1 ห้อง มีเด็ก 5 คน
ชั้น ป.4	มี 1 ห้อง มีเด็ก 9 คน
ชั้น ป.5	มี 1 ห้อง มีเด็ก 10 คน
ชั้น ป.6	มี 1 ห้อง มีเด็ก 5 คน

และมีสมาชิกในหมู่บ้านไปศึกษานอกหมู่บ้าน รวม 19 คน จำแนกได้ดังนี้

ระดับประถมศึกษา	8 คน
ระดับมัธยมศึกษา	4 คน
นักศึกษาผู้ใหญ่	3 คน
สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	4 คน

ศักยภาพทางการศึกษา นักศึกษาที่จบการศึกษาจากโรงเรียนประถมแล้วจะเข้าศึกษาต่อใน
ระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษาในตัวอำเภอ และจังหวัดต่อ บางบ้านไม่มีเงินจะส่งเสียบุตรหลาน
ก็ให้ออกมาทำงานที่โรงงานใกล้บ้าน

1.2.5 สุขภาพอนามัย (C5)

จะมีการจัดตั้งผู้นำในการจัดการกองทุนสวัสดิการรักษายาพยาบาลชุมชน ได้แก่ กอง
ทุนยา คือ นายประดิษฐ์ เชื้อวสูงเนิน อายุ 63 ปี เป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้การยอมรับนับถือ ทาง
หน่วยงานของภาครัฐ คือ โรงพยาบาลประจำตัวอำเภอ จะให้บริการนอกพื้นที่โดยออกมาเผยแพร่
ความรู้ให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนต่าง ๆ และจัดให้มี อสม. ประจำหมู่บ้าน จัดให้มีการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

ต้น การให้ยาสามัญประจำบ้าน การจัดการสงเคราะห์กับผู้สูงอายุ รักษาพยาบาลฟรี และมีการเข้าตรวจเยี่ยมสุขภาพอนามัยประจำหมู่บ้านประจำเดือน

ส่วนถ้าชาวบ้านเจ็บป่วยก็ไปรับการรักษาตัวที่อนามัยประจำตำบล และโรงพยาบาลประจำอำเภอ และโรงพยาบาลประจำจังหวัดตามอาการหนัก - เบาของโรค

ด้านอนามัย จะมีส่วนที่ถูกต้องทุกหลังคาเรือนและมีการรณรงค์ทำการกำจัดยุงลายทุกเดือน โดยหน่วยงานของสาธารณสุขประจำตำบล จะออกติดตามผลการดำเนินงานประจำเดือน

1.2.6 วัฒนธรรมประเพณี (C6)

ศูนย์รวมจิตใจของชาวหมู่บ้านตากแดดมีวัด เป็นที่ตั้งมาจากอดีตสู่ปัจจุบัน นับเป็นสถานที่ที่ขัดเกลากจิตใจของชาวบ้านให้มีจิตใจอ่อนโยน และเอื้ออาทรต่อเพื่อนบ้านมีระบบสังคมแบบเครือญาติมีน้ำใจไมตรีมาโดยตลอด วัดจึงเป็นจุดสำคัญที่มีอิทธิพลต่อชาวบ้านมาก "วัดสันติกาวาส" เป็นวัดที่มีมาพร้อมกับการตั้งหมู่บ้าน มีโบสถ์ 1 แห่ง ศาลา-หอรบั้ง กุฏิ เมรุ และมีพระจำนวน 4 รูป วัดในหมู่บ้านตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวพุทธทั้ง 3 หมู่บ้านคือ บ้านพลับ หมู่ที่ 3, บ้านทัดทา หมู่ที่ 4, และบ้านหัวนา หมู่ที่ 6 ต.โคราข

ในรอบ 1 ปี ในหมู่บ้านมีการทำบุญหรืองานประเพณีประจำปี คือ

เดือน มกราคม	ทำบุญประเพณี	ทำบุญวันขึ้นปีใหม่
เดือน เมษายน	"	ทำบุญวันสงกรานต์
เดือน กรกฎาคม	"	ทำบุญวันเข้าพรรษา
เดือน ตุลาคม	"	ทำบุญวันออกพรรษา
เดือน พฤศจิกายน	"	ทำบุญทอดกฐินประจำปี และเทศกาลลอยกระทง
เดือน ธันวาคม	"	วันส่งท้ายปีเก่า

วัดคือศูนย์รวมใจทั้งหมู่บ้าน แสดงออกซึ่งน้ำใจไมตรี ความเอื้ออาทร ความสมัครสมานสามัคคีกัน ดังนั้นวัดจึงมีความสำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณี

ภาษาพื้นบ้าน คือ ภาษาโคราข และใช้ภาษาไทยสื่อภาษา

1.2.7 โครงสร้างพื้นฐาน (C7)

โครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้านจะกล่าวถึงระบบสาธารณูปโภค แบ่งเป็น

- การคมนาคม

ถนนเมื่อเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน มีสภาพเป็นถนนดินค้ำเป็นตรอก เล็ก ๆ และต่อมา มีการนำดินลูกรังมาถมเมื่อ พ.ศ. 2514 โดยถนนมีความยาว 200 เมตร และปี 2539 ได้โครงการทำถนนเป็นถนนลาดยาง ความยาว 300 เมตร ดังนั้นในหมู่บ้านมีถนนยาวทั้งหมด 750 เมตร

ปัจจุบันการคมนาคมในเขตหมู่บ้านได้รับความสะดวกพอสมควร แต่มีถนนบางสายต้องปรับปรุง เนื่องจากถนนดินมีสภาพเป็นดินเหนียว ลูกรังและหินคลุก ส่วนเส้นทางสัญจรระหว่างหมู่บ้านกับ อบต.และอำเภอเป็นถนนลาดยาง

- การโทรคมนาคม

การสื่อสารโทรคมนาคมในหมู่บ้านได้รับความสะดวก ซึ่งมีตู้โทรศัพท์สาธารณะ 2 จุด ตั้งตรงหน้าวัดสันติกาวาส ทางด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้านจำนวน 1 ตู้ และทางด้านทิศเหนืออยู่หน้าที่ทำการกลุ่มเกษตรจำนวน 1 ตู้ แต่อย่างไรก็ตามยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เพราะชาวบ้านได้เรียกร้องขอความสะดวกที่จะให้มีโทรศัพท์ใช้ในบ้านเพื่อทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งทาง อบต. กำลังประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนมาดำเนินการ

- การไฟฟ้า

ไฟฟ้ามิใช่ครบทุกหลังคาเรือน แต่ไฟฟ้าสาธารณะตามถนนสาธารณะในหมู่บ้านยังไม่มี เพราะบางจุดยังจำเป็น เพราะมีการขยายตัวของประชากรออกมาตั้งบ้านเรือนอีก

- น้ำประปา

มีการเปลี่ยนการใช้น้ำจากแม่น้ำลำคลองมาเป็นประปาหมู่บ้าน โดยจะพ่วงจากบ้านใหญ่ - กกลาน หมู่ที่ 1 ซึ่งเป็นหมู่บ้านใกล้เคียง แต่น้ำทางด้านการเกษตรยังคงใช้อยู่เหมือนเดิม

- มีหอกระจายข่าวอยู่ 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่วัดด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้าน

1.2.8 ทรัพยากรธรรมชาติ (C8)

- สภาพที่ดิน

ที่ดินของบริเวณหมู่บ้านตากแดดมีสภาพเป็นที่ลุ่ม ดินส่วนใหญ่จะเป็นดินเหนียว และเหมาะสมกับการทำการเกษตร คือ ทำนา และทำสวน สภาพดินมีความชื้นสูง เพราะดินเหนียวจะซึมซับและเก็บความชื้นได้มาก

- ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

ก่อนที่จะตั้งขึ้นเป็นหมู่บ้าน มีสภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านเป็นทุ่งหญ้า เป็นหนองน้ำ และมีลำคลองไหลผ่านทางทิศใต้ของหมู่บ้าน ต่อมาราษฎรต้องการที่ดินทำกิน จึงยึดที่หนองน้ำ ทำการถมเกรดที่ดินให้กลายเป็นที่นาและมีการปลูกพืช จำพวกไม้ผล เช่น มะพร้าว

มะม่วง มะปรางค์ ดันหมาก ซึ่งจะอาศัยปลุกคิดลำคลองที่ไหลผ่าน เลกกลายเป็นสวนที่ครึมไปด้วยพืชพรรณและร่วมเย็นให้เห็นในปัจจุบัน

- แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

ลำคลองที่ไหลผ่านหมู่บ้านทางทิศใต้ของหมู่บ้านนั้น เป็นแหล่งสำคัญที่ชาวบ้านใช้อุปโภคบริโภคในอดีต และเหมืองทางด้านทิศเหนือที่ชาวบ้านใช้ประกอบการเกษตร และเป็นแหล่งจับปลามาเลี้ยงชีวิตประจำวันของชาวบ้าน แสดงให้เห็นถึงสายน้ำเป็นหัวใจในการหล่อเลี้ยงชีวิตของชาวบ้านที่อยู่ติดลำคลอง ปัจจุบันแหล่งน้ำทั้งสองสายนี้ก็ยังคงไหลผ่านตลอดปี แต่จะมีน้ำไม่สมบูรณ์เหมือนในอดีต เพราะทางเขื่อนลำตะคองมีการเปิด-ปิด กั้นน้ำแบ่งไปให้สายอื่นด้วย

ดังนั้น สายน้ำแห่งนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นของทุกชีวิตที่นี้จากอดีตมาจนตราบนานเท่าทุกวันนี้ จำนวนแหล่งน้ำสามารถสรุปไว้ในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำตื้น	8 บ่อ	✓	
บ่อน้ำบาดาล	18 บ่อ	✓	
คลองน้ำ	1 แห่ง	✓	
ห้วย	2 แห่ง	✓	

1.2.9 ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น (C9)

- ผู้นำชุมชน

ผู้นำชาวบ้านจะให้ผู้ที่ทุกคนให้การยอมรับนับถือ ด้วยอาวุโสและมีคุณธรรม จะได้รับการยกย่องและถูกรับเลือกมาเป็นผู้นำชุมชน รวมทั้งผู้นำต้องมีขีดความสามารถในการพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญได้ ชาวบ้านจะมีความเป็นประชาธิปไตยสูง และเห็นความสำคัญของผู้ด้อยโอกาส ชาวบ้านจะเน้นที่จุดนี้มาก เพราะเด็ก คนชรา หรือผู้พิการ ยังขาดการช่วยเหลืออยู่

ผู้ใหญ่บ้านชื่อ นายจิรายุ นิมสูงเนิน การศึกษาสูงสุด ป.7

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านชื่อ นายสมปอง ธิสูงเนิน การศึกษาสูงสุด ม.3

นายมานิตย์ เล็กสูงเนิน การศึกษาสูงสุด ป.4

- และมีคณะกรรมการหมู่บ้านด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. นายแป้ว ถีสุงเนินการศึกษาสูงสุด ป.4
2. นางอุบล หัวดสูงเนิน การศึกษาสูงสุด ม.3
3. นายประดิษฐ์ เขียวสูงเนิน การศึกษาสูงสุด ป.4
4. นางนันทนา เอี่ยมสูงเนิน การศึกษาสูงสุด ป.4
5. นางอารีย์ หงษ์สูงเนิน การศึกษาสูงสุด ป.4
6. นางลมหวล ถินสูงเนิน การศึกษาสูงสุด ป.4
7. นายเจตนา นิ่มสูงเนิน การศึกษาสูงสุด ม.ศ. 3
8. นายแบน ตันสูงเนิน การศึกษาสูงสุด ป.4
9. นายจิรายุ นิ่มสูงเนิน การศึกษาสูงสุด ป.7

- สมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน คือ

1. นายเจตนา นิ่มสูงเนิน การศึกษาสูงสุด ม.3
2. จ.ส.อ. เอ็ดศิริรักษ์ การศึกษาสูงสุด ม.ศ.8

- ผู้ที่ราษฎรในหมู่บ้านให้ความนับถือ คือ

1. นายภู ภัคดีแก้ว
2. นายแบน ตันสูงเนิน
3. นายหล้า กลิ่นจันทร์หอม
4. นายโล่ นิ่มสูงเนิน
5. นายประดิษฐ์ เขียวสูงเนิน

- ถ้าราษฎรในหมู่บ้านมีความจำเป็นเรื่องเงินจะไปขอความช่วยเหลือจาก

1. นายจิรายุ นิ่มสูงเนิน ซึ่งเป็นประธานกลุ่มกองทุนสงเคราะห์
2. จ.ส.อ. เอ็ดศิริรักษ์ ซึ่งเป็นประธานกลุ่มเกษตรกร

ในหมู่บ้านยังมีการรวมกลุ่ม คือ

1. กลุ่มเลี้ยงไก่ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2538 โดยมีสมาชิกกลุ่ม 7 คน ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 35,000 บาท
2. กลุ่มเลี้ยงปลา ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2536 โดยมีสมาชิกกลุ่ม 9 คน ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 25,000 บาท
3. กลุ่มอาหารสำเร็จรูป (พริกแกง) ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2541 โดยมีสมาชิกกลุ่ม 22 คน ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 15,000 บาท

4. กลุ่มผักปลอดสารพิษ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2543 โดยมีสมาชิกกลุ่ม 9 คน ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 50,000 บาท
5. กลุ่มเลี้ยงสุกร ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2536 โดยมีสมาชิกกลุ่ม 5 คน ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 50,000 บาท
6. กลุ่มเกษตร มีสมาชิก 385 คน มีเงินกลุ่ม 132,500 บาท

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาชาวบ้านของหมู่บ้านตากแดดนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเกษตรกรรม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- ด้านเกษตรกรรม

1. นายโล่ นิ่มสูงเนิน อายุ 69 ปี เชี่ยวชาญด้านเกษตรผสมผสาน ประสบการณ์ 16 ปี ที่อยู่ที่ติดต่อได้

บ้านเลขที่ 13 หมู่ที่ 2 บ้านตากแดด ต.บึงขี้เหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา 30170

โทรศัพท์ 09-8648488

2. จ.ส.อ.เอ็ด ศิริรักษ์ อายุ 56 ปี เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงสัตว์ (สุกร เป็ด ไก่ ปลา) ประสบการณ์ 16 ปี

ที่อยู่ที่ติดต่อได้

บ้านเลขที่ 20 หมู่ที่ 2 บ้านตากแดด ต.บึงขี้เหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา 30170

- ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

1. นายประดิษฐ์ เขียวสูงเนิน อายุ 63 ปี เชี่ยวชาญด้านกองทุนฯ ประสบการณ์ 9 ปี ที่อยู่ที่ติดต่อได้

บ้านเลขที่ 27 หมู่ที่ 2 บ้านตากแดด ต.บึงขี้เหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา 30170

- ด้านโภชนาการ

1. นายจิรายุ นิ่มสูงเนิน อายุ 39 ปี เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป (พริกแกง) ประสบการณ์ 3 ปี

ที่อยู่ที่ติดต่อได้

บ้านเลขที่ 13 หมู่ที่ 2 บ้านตากแดด ต.บึงขี้เหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา 30170

2. นางอุบล หวดสูงเนิน อายุ 32 ปี เชี่ยวชาญด้านทำกล้วยฉาบ, กล้วยกวน, ข้าวเกรียบกล้วย ประสบการณ์ 3 ปี

ที่อยู่ติดต่อได้

บ้านเลขที่ 32 หมู่ที่ 2 บ้านตากแดด ต.บุงชีเหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา 30170

3. นางสาวประยงค์ ธรรมมะ อายุ 60 ปี เชี่ยวชาญด้านทำขนมไทย ประสบการณ์ 30 ปี ที่อยู่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ หมู่ที่ 2 บ้านตากแดด ต.บุงชีเหล็ก อ.สูงเนิน จ.

นครราชสีมา 30170

1.2.10 โครงการพัฒนาที่ผ่านมา (C10)

ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา หมู่บ้านมีโครงการของรัฐ หรือ อบต.เข้ามาช่วยเหลือชาวบ้านได้แก่

1. โครงการกองทุนฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน หมู่บ้านละ 100.000 บาท โดยรัฐบาลชวน หลีกภัย เข้ามาเมื่อปี พ.ศ. 2543 ผลการดำเนินการ ได้ผลดี

2. โครงการกองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท โดยรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร เข้ามาเมื่อปี พ.ศ. 2544 ผลการดำเนินงาน สมาชิกก็ไปทั้งสิ้น 862,500 บาท และยังไม่สิ้นสุดโครงการ ยังอยู่ระหว่างดำเนินการ

ราษฎรในหมู่บ้านเป็นหนี้สินสถาบันการเงินของรัฐ เช่น ธ.ก.ส. , สหกรณ์การเกษตร, กองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งหมด 1,452,500 บาท ดอกเบี้ยของสถาบันการเงินประมาณ 10 บาทต่อปี

อย่างไรก็ตามสภาพโดยทั่วไปของหมู่บ้านเป็นพื้นที่ทำกินทางการเกษตร และปัจจุบันกำลังปรับเปลี่ยนการเกษตรแบบพอเพียงโดยจะปลูกผัก เลี้ยงปลา เพื่อไว้บริโภคและเสริมรายได้ให้มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้น ดังนั้นกลุ่มเกษตรกรจึงเป็นหัวใจหลักและภูมิปัญญาที่สามารถจะทำผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป ที่มีวัตถุดิบท้องถิ่นสามารถผลิตให้ได้คุณภาพมาตรฐาน แต่ยังคงขาดการส่งเสริมทางการตลาดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.2.11 โครงการประจำหมู่บ้าน (C11)

1. กลุ่มออมทรัพย์สัจจะ	สมาชิก	35 ราย	มีจำนวนเงินทั้งสิ้น	48,137 บาท
2. กลุ่มกองทุนยา	"	96 ราย	"	27,866 บาท
3. กองทุนหมู่บ้าน	"	62 ราย	"	3,100 บาท
4. กองทุนสงเคราะห์	"	62 ราย	"	12,500 บาท
5. กองทุนแปรรูปอาหาร	"	22 ราย	"	17,866 บาท
6. กองทุนฟื้นฟู	"	62 ราย	"	100,000 บาท
7. กองทุนเลี้ยงไก่	"	9 ราย	"	35,000 บาท
8. กองทุนเลี้ยงปลา	"	8 ราย	"	25,000 บาท

9. กองทุนโอง	8 ราย	4,000 บาท
	รวมเป็นเงิน	272,969 บาท

จากอดีตชาวหมู่บ้านตากแดดมีความเอื้ออาทร มีการรวมกลุ่ม รักความสามัคคี มีน้ำใจงามต่อกัน และตั้งแต่การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านคนใหม่คือ นายจิรายุ นิมสูงเนิน ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน ได้ถูกรับเลือกเข้าดำรงตำแหน่งที่ชาวบ้านเลือกด้วยคะแนนที่ไม่เต็มใจนักจากชาวบ้าน เนื่องจากอิทธิพลของฝ่ายผู้ใหญ่บ้าน เพราะนายเจตนา นิมสูงเนิน ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านคนเดิม เข้าไปรับตำแหน่ง อบต. คู่กับนางอุบล หวัดสูงเนิน แต่ผลงานและบทบาทหน้าที่ที่มีความขัดแย้งกัน จึงเป็นเหตุที่บีบคั้นให้นางอุบล หวัดสูงเนิน ประกาศลาออกจากตำแหน่ง อบต. ซึ่งเป็นเหตุที่มีลักษณะสื่อถึงสิ่งขัดขวางการทำงาน คือ จ.ส.อ. เอ็ด ศิริรักษ์ ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ให้การยอมรับผู้นำคนใหม่ในตำแหน่ง อบต. ที่พร้อมจะทำงานและเสียสละให้กับหมู่บ้านจริงๆ

คนที่สอบตกคือ นายณรงค์ อาจสูงเนิน มี อบต.เจตนา นิมสูงเนิน (คนเก่า) และทีมผู้ใหญ่บ้านเป็นพรรคพวกเดียวกันสนับสนุน สร้างสถานการณ์และก่อความวุ่นวายที่ไม่เลือกคน

สรุป คือ จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้ใหญ่บ้านและ อบต. คนเดิม ยังมีภาวะผู้นำที่ไม่สมบูรณ์ เพราะผู้นำของหมู่บ้านจะต้องมีหัวใจที่รักความยุติธรรม วางตัวเป็นกลางให้กับชาวบ้าน และร่วมแก้ปัญหาให้ลูกบ้าน ภาพอดีตของหมู่บ้านที่เคยเอื้ออาทร และรักใคร่ปรองดองกัน จึงกลายเป็น 2 ฟากฝั่งที่คอยขวางกัน และเป็นอุปสรรคตัวหนึ่งที่กั้นขวางการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านตากแดด

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการหมู่บ้าน ทั้ง 12 คนนี้ โดยมีแกนนำที่ดีของตำแหน่ง

- ประธาน คือ นายภู ภัคดีแก้ว
- รองประธาน คือ นายประดิษฐ์ เขียวสูงเนิน
- เลขานุการ คือ จ.ส.อ. เอ็ด ศิริรักษ์
- เภรัณยูิก คือ นางสาวประคอง หวัดสูงเนิน

ทั้ง 4 คนนี้ เป็นแกนนำหลักที่ทำให้การบริหารจัดการกองทุนดำเนินไปด้วยดี เพราะท่านทั้ง 4 มีคุณสมบัติ คือ คุณวุฒิ คุณธรรม เสียสละ จึงเป็นเหตุที่กองทุนสามารถมีการบริหารจัดการที่ดี

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมมีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

(11) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการศึกษาและเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ชาวบ้านทราบว่าทางรัฐให้เงินมาช่วยเหลือและคิดดอกเบี้ยถูก ยังไม่ทราบถึงการบริหารงานและวัตถุประสงค์ที่แท้จริง เหตุผลเพราะว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ที่รู้ไปแล้วยังไม่ให้ความสนใจอย่างแท้จริง โดยที่จะยังไม่เห็นความสำคัญของการเข้าร่วมประชุมตามที่ทางคณะกรรมการหมู่บ้านจัดประชุม แม้กระทั่งตัวคณะกรรมการเอง ซึ่งเป็นบางท่านเท่านั้นที่ให้ความสนใจ แต่ท่านที่ให้ความสนใจจะเข้าใจดีในนโยบายของรัฐบาล เมื่อผู้วิจัยได้ออกสำรวจและอธิบายให้ชาวบ้านเข้าใจ จึงเป็นการกระตุ้นทำให้ชาวบ้านให้ความสำคัญมากขึ้น เพราะกลัวว่าเงิน 1 ล้านบาทจะไม่อยู่กับหมู่บ้านในอนาคต และให้เน้นที่วัตถุประสงค์และระเบียบปฏิบัติ

(12) เงิน 1 ล้านบาท หมู่บ้านตากแดดได้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2544 และได้รับอนุมัติจัดสรรโอนเงิน 1 ล้านบาท เข้าบัญชีธนาคารเลขที่ 06-4306-20-047019-4 เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2544 และหมู่บ้านยังมีทุนสะสมของหมู่บ้านอยู่ในรูปของเงินออมทรัพย์สัจจะ หมายเลขบัญชีธนาคารออมสิน สาขาสูงเนิน เลขที่ 06-4306-20-047657-2 มียอดเงินทั้งหมด 14,266.68 บาท ซึ่งกองทุนสะสมจะมีการเก็บเงินออมให้กับสมาชิกเดือนละ 30 บาท/สมาชิก 1 คน

ปัจจุบันเงิน 1 ล้านบาท ทางกองทุนฯ มีสมาชิก 85 คน และได้จัดสรรปล่อยกู้ให้กับสมาชิก 49 ราย เป็นยอดเงิน 962,500 บาท จึงเหลือยอดเงินไว้ในบัญชีเพื่อกรณีฉุกเฉิน 19,168.93 บาท และชาวบ้านให้ความสนใจและอยากจะรู้ไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาเป็นส่วนใหญ่

เงิน 1 ล้านบาท เป็นเงินที่สามารถช่วยบรรเทาทุกข์ให้กับประชาชนในหมู่บ้านตากแดดได้จริง เพราะเป็นเม็ดเงินที่เข้ามากระตุ้นเศรษฐกิจในหมู่บ้าน

(13) คณะกรรมการหมู่บ้าน

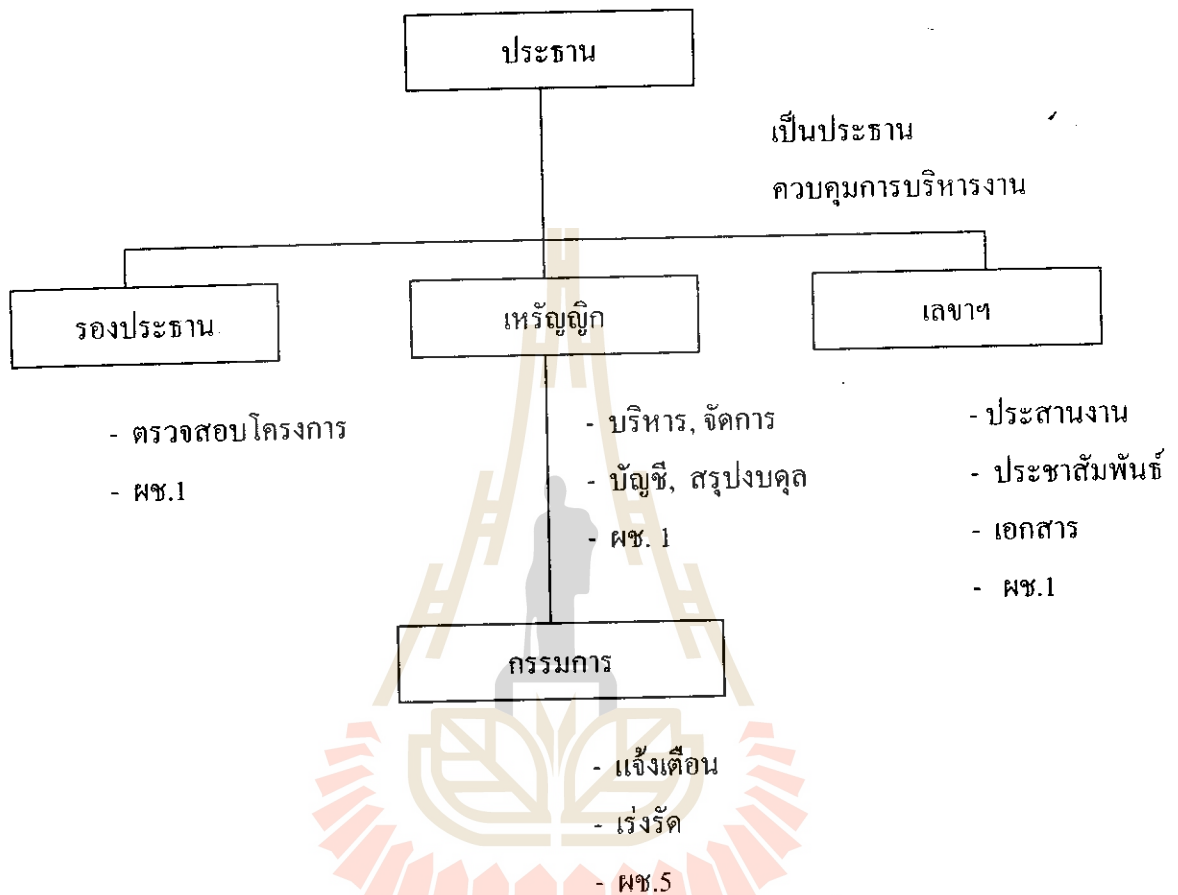
การแต่งตั้งคณะกรรมการจะมีกระบวนการคือ โดยมีชาวบ้านทุกคนเข้าร่วมประชุมและเสนอชื่อผู้ที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ ส่วนใหญ่คณะกรรมการที่ชาวบ้านเสนอชื่อขึ้นมา นั้น จะเป็นผู้ที่ชาวบ้านยอมรับนับถือตามลำดับอาวุโส เป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง และฐานะการงานเป็นข้าราชการเกษียณอายุ และเป็นผู้ที่มีตำแหน่งผู้นำมาก่อน เหตุเพราะต้องอาศัยความรู้ของผู้นำ ต้องมีประสบการณ์การบริหาร จึงจะดำเนินไปได้ด้วยดี ซึ่งรายชื่อคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งครั้งที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 4 รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตากแดด

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์และความสามารถพิเศษ
1. นายภู ภัคดีแก้ว	ประธานกองทุนฯ	อดีตอาจารย์ใหญ่ รร.สันติวิทยา
2. นายประดิษฐ์ เขียวสูงเนิน	รองประธานฯ	อดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3. จ.ส.อ.เอ็ด ศิริวิทย์	เลขาฯ	อดีตทหาร ปตอ. พัน 2 ค่ายสุรนารี
4. น.ส.ประคอง หวัดสูงเนิน	เหรัญญิก	อดีตอาจารย์ 2 ระดับ 7 รร.โนนคำ
5. นายแบน ต้นสูงเนิน	กรรมการ	อดีตผู้ใหญ่บ้าน
6. นายจิรายุ นิ่มสูงเนิน	“	ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน
7. นายบุญส่ง ต้นสูงเนิน	“	-
8. นางมานิตย์ เล็กสูงเนิน	“	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
9. นางอุบล หวัดสูงเนิน	“	อดีต อบต.
10. นางกอน กลัดสูงเนิน	“	อสม.
11. นางนันทนา เขี่ยมสูงเนิน	“	-
12. นางจอมใจ งอบสูงเนิน	“	-

คณะกรรมการทั้ง 12 ท่าน รับตำแหน่งเมื่อ 11 มิถุนายน 2544 และพ้นหน้าที่ 12 มิถุนายน 2546 ซึ่งมีการจับฉลากออกตามวาระในระเบียบ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2545 โดยที่คณะกรรมการชุดเดิมมีนายไฉ่ นิ่มสูงเนิน เป็นกรรมการ จับฉลากออกและได้นายบุญส่ง ต้นสูงเนิน เข้ามาเป็นคณะกรรมการชุดใหม่ ตามวาระในระเบียบของคณะกรรมการ บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการทั้ง 12 ท่าน

การดำเนินงานกองทุนจะมีการแบ่งมอบความรับผิดชอบ ดังนี้

คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน จังหวัด นครราชสีมาได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นคณะกรรมการสนับสนุนและติดตาม การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ ดังนี้

1. นายวิทยา	กามนค์	นายอำเภอสูงเนิน	เป็นประธานอนุกรรมการ
2. นายมารุต	วัฒนกรรณา	ปลัดอำเภอหัวหน้า ฝ่ายปกครองและพัฒนา	อนุกรรมการ
3. นายนิพนธ์	เพ็งประสม	ปลัดเทศบาลตำบลสูงเนิน	อนุกรรมการ
4. นางอภิรดี	พิณปรุ	ปลัดเทศบาลตำบลกุดจิก	อนุกรรมการ
5. นายสุรเดช	พลทัม	เกษตรอำเภอสูงเนิน	อนุกรรมการ
6. นายวรภัคดี	ธีระวัฒนา	สาธารณสุขอำเภอสูงเนิน	อนุกรรมการ

7. นายกำพล	ฤทธิรักษา	หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอสูงเนิน	อนุกรรมการ
8. นายรักชาติ	กิริวัฒนศักดิ์	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	อนุกรรมการ
9. นายบัญญัติ	เสนจันทร์ไชย	ผู้จัดการธนาคารออมสิน สาขาสูงเนิน	อนุกรรมการ
10. นายเอื้อ	อุ้นรัมย์	ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตรอำเภอสูงเนิน	อนุกรรมการ
11. นายโกมินทร์ใจกลาง		ประธานชมรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	อนุกรรมการ
12. นายนคร	กิติพุทธนาร	นายกเทศมนตรีเทศบาลอำเภอสูงเนิน	อนุกรรมการ
13. นายทองม้วน	สุวรรณดวง	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลกุฉินท	อนุกรรมการ
14. นางสุนทร	ใจสุทธิ์	พัฒนาการอำเภอสูงเนิน	อนุกรรมการ และเลขานุการ

คณะอนุกรรมการสนับสนุน และติดตามผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์เตรียมประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงนโยบายหลักหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตลอดจนการสร้างจิตสำนึกของประชาชนและชุมชน
2. ประชาสัมพันธ์ เพื่อกระบวนกรเรียนรู้ในช่วงที่มีการเตรียมความพร้อมและการดำเนินงานบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. ประชุมชี้แจงผู้นำหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งและบริหารกองทุนตามระเบียบของคณะกรรมการกำหนด
4. สนับสนุนการเตรียมความพร้อมของกองทุน ประเมินความพร้อมของกองทุนสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนเมือง พร้อมทั้งรายงานผลการประเมินความพร้อมของกองทุนให้จังหวัดทราบ
5. สนับสนุนติดตามและรายงานผลการดำเนินงานของกองทุนในอำเภอให้จังหวัดทราบ ตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด
6. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ
7. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมอบหมาย

(I4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

เงินที่ทางคณะกรรมการจัดสรรให้กู้ไปทั้งหมด 43 รายนั้น เป็นการนำไปในการพัฒนาอาชีพเดิม และอาชีพเสริม ดังนี้

- การผลิตทางการเกษตร

1. ทำนา, ทำสวน 23 ราย รวมเงินกู้ 512,500 บาท
2. เลี้ยงสุกร, วัว, เป็ด 8 ราย รวมเป็นเงิน 160,000 บาท

- ค้าขาย

1. ร้านค้าปลีก, ทำขนมไทย, เปิดร้านอาหาร 10 ราย รวมเงินกู้ 80,000 บาท

- การบริการ

1. ช่างไฟ, ช่างก่อสร้าง, จำนวน 5 ราย รวมเงินกู้ 92,500 บาท

- อื่น ๆ คือ ศึกษาต่อ 3 ราย รวมเงินกู้ 37,500 บาท

ดังนั้น รวมเป็นเงินกู้ทั้งสิ้น 982,500 บาท

ดอกเบี้ยที่กำหนดไว้ตามระเบียบ คือ ร้อยละ 5 บาท/ปี

จึงเป็นเงินรวมทั้งหมดที่ผู้กู้จะต้องส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเป็นยอดเงินทั้งสิ้น 982,500 บาท สำหรับการกู้ในระยะเวลา 1 ปี แต่เนื่องจากหมู่บ้านยังไม่ครบกำหนดชำระ เพราะงวดแรกที่จะต้องชำระคืน คือวันที่ 4 ตุลาคม 2545 จึงเป็นเหตุให้ยังแจ้งให้ทราบไม่ได้ว่ายอดชำระคืนจริงเป็นเงินครบทั้งหมดหรือไม่ เพราะมีขีดจำกัดของระยะเวลาโครงการที่ครบกำหนดเดือนกันยายน 2545

(IS) ผู้สมัครขอกู้

ผู้สมัครขอกู้ทั้งหมดที่คณะกรรมการอนุมัติทั้งหมด 49 ราย โดยการปล่อยกู้เป็น 6 งวด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 5 รายชื่อผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านตากแดด

ลำดับ	วันที่กู้	ชื่อผู้กู้	ยอดเงินกู้
1	4 ตุลาคม 44	นายสมปอง ถีสุงเนิน	20,000
2	4 ตุลาคม 44	นายบุญส่ง ตันสูงเนิน	20,000
3	4 ตุลาคม 44	นายเชวงวิทย์ ภักดีแก้ว	20,000
4	4 ตุลาคม 44	นายวิโรจน์ จงสูงเนิน	20,000
5	4 ตุลาคม 44	นางฉัตรเนตร ศิริรักษ์	20,000
6	4 ตุลาคม 44	นางอุบล หวัดสูงเนิน	20,000
7	4 ตุลาคม 44	นางทองมาก ศิริรักษ์	20,000
8	4 ตุลาคม 44	นางก้อน สนสูงเนิน	20,000
9	4 ตุลาคม 44	นางกอน กลัดสูงเนิน	20,000
10	4 ตุลาคม 44	นางอารีย์ หงษ์สูงเนิน	20,000

ลำดับ	วันที่กู้	ชื่อผู้กู้	ยอดเงินกู้
11	4 ตุลาคม 44	จ.ส.อ.เอ็ด ศิริรักษ์	20,000
12	4 ตุลาคม 44	นายแป้ว ถีสุงเนิน	20,000
13	4 ตุลาคม 44	นายหูล โกชน์สูงเนิน	20,000
14	4 ตุลาคม 44	นายประสาร แสงรัมย์เพ็ญ	20,000
15	4 ตุลาคม 44	นายอาทิตย์ จ้อยสูงเนิน	20,000
16	4 ตุลาคม 44	นางร่วม ทิพาศรี	20,000
17	4 ตุลาคม 44	นางมานิตย์ เล็กสูงเนิน	20,000
18	4 ตุลาคม 44	นายกิตติ โสิตตะคุ	20,000
19	4 ตุลาคม 44	นายเบน ดันสูงเนิน	20,000
20	4 ตุลาคม 44	น.ส.ประคอง หวดสูงเนิน	20,000
21	4 ตุลาคม 44	นางอาภรณ์ จันทะปรีดา	20,000
22	4 ตุลาคม 44	นางลมหวล ถินสูงเนิน	20,000
23	4 ตุลาคม 44	นายเจตนา นิ่มสูงเนิน	20,000
24	4 ตุลาคม 44	นายจिरายุ นิ่มสูงเนิน	20,000
25	4 ตุลาคม 44	นางนันทนา เอี่ยมสูงเนิน	20,000
26	18 ตุลาคม 44	นายภู ภัคดีแก้ว	20,000
27	18 ตุลาคม 44	นายโล่ นิ่มสูงเนิน	20,000
28	18 ตุลาคม 44	น.ส.ประยงค์ ธรรมะ	20,000
29	18 ตุลาคม 44	นายไหล ถินสูงเนิน	20,000
30	18 ตุลาคม 44	นายสุระ ศิริรักษ์	20,000
31	18 ตุลาคม 44	นายฉลาด ทิพาศรี	20,000
32	18 ตุลาคม 44	นายเกรียงไกร จ้อยสูงเนิน	17,500
33	18 ตุลาคม 44	นายนิรุต กัดสูงเนิน	17,500
34	18 ตุลาคม 44	น.ส.วาสนา กัดสูงเนิน	17,500
35	18 ตุลาคม 44	น.ส.จันทร์จิรา โกชน์สูงเนิน	17,500
36	18 ตุลาคม 44	นางสุขใจ นิ่มสูงเนิน	17,500
37	18 ตุลาคม 44	นางจिरาพร สันฉิมพลี	17,500
38	18 ตุลาคม 44	นายจรัญ เอี่ยมสูงเนิน	17,500

ลำดับ	วันที่กู้	ชื่อผู้กู้	ยอดเงินกู้
39	12 พฤศจิกายน 44	ส.ต.ศักดิ์ชัย จ้อยสูงเนิน	12,500.-
40	12 พฤศจิกายน 44	นางตุ๊กตา ศิริรักษ์	12,500.-
41	12 พฤศจิกายน 44	นางพนอง แสงรัมย์เพ็ญ	12,500.-
42	12 พฤศจิกายน 44	นางดาหวัน โภชน์สูงเนิน	12,500.-
43	29 พฤศจิกายน 44	ส.อ.ศรายุทธ แสงรัมย์เพ็ญ	12,500.-
44	27 มิถุนายน 45	นายบุญนาค สกุดจันทร์	20,000.-
45	27 มิถุนายน 45	นายอนุศาสน์ ต้นสูงเนิน	20,000.-
46	27 มิถุนายน 45	นางอิสริยาภรณ์ ต้นสูงเนิน	20,000.-
47	8 กรกฎาคม 45	นายคณิง เสสูงเนิน	20,000.-
48	8 กรกฎาคม 45	นายขวัญชัย โภชน์สูงเนิน	20,000.-
49	8 กรกฎาคม 45	น.ส.อำนาจ กัดสูงเนิน	20,000.-

ปัจจุบันกองทุน 1 ล้านบาท ปลดปล่อยให้กู้ทั้งสิ้นเป็นเงิน 982,500 บาท ยอดเงิน
ธนาคารคงเหลือ 19,168.93 มีดอกเบี้ยธนาคารคือกำไรสะสม = 1,668.93 บาท

(16) เงินทุนสะสมของหมู่บ้าน

ทุนสะสมของหมู่บ้าน ได้จากเงินหุ้นของกลุ่มสังฆะออมทรัพย์ ซึ่งแจ้งไว้ใน
เอกสารกองทุนมาจากยอดคงเหลือธนาคาร = 14,266.68 บาท โดยเป็นเงินกองทุน 14,200 บาท
บวกกับกำไรสะสมจากธนาคาร 66.68 บาท

(17) บัณฑิตกองทุน

กองทุนหมู่บ้านตากแดดมีผู้ทำวิจัย คือ นางสาวทรง ลีสันเทียะ อายุ 29 ปี จบ
การศึกษาจากสถาบันราชภัฏนครราชสีมา สาขาศิลปศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกการจัดการทั่วไป (การ
เงินการธนาคาร) เริ่มปฏิบัติงานในหมู่บ้านตั้งแต่วันที่ 17 ธันวาคม 2545 เป็นระยะเวลา 10 เดือน
ได้ออกปฏิบัติงานในพื้นที่หมู่บ้านตากแดด ซึ่งเป็นหมู่บ้านใกล้เคียง ซึ่งพื้นฐานผู้ทำวิจัยก็รู้จักหมู่บ้าน
มานาน แต่ยังไม่ได้สัมผัสบริบทอย่างลึกซึ้ง และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน
จึงเป็นโครงการที่ให้โอกาสแก่ผู้วิจัยซึ่งได้เรียนรู้ รู้จักหมู่บ้านนี้มากขึ้น และสามารถนำประโยชน์ที่
ได้เป็นประสบการณ์ที่ดีไปประยุกต์ใช้กับงานต่อไป

(18) ประชาสัมพันธ์

การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านตากแดด เป็นการเรียกประชามของผู้นำชุมชนคือ ผู้ใหญ่บ้าน ปรีกษากัน เพื่อจะได้มาซึ่งคณะกรรมการและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน โดยมีคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเข้าร่วมฟังด้วย และมีการแจ้งข่าวสารที่สำคัญเป็นระยะด้วยการทำประชาคมประจำเดือน

กระบวนการของหน่วยระบบ A

(P1) การตัดสินใจเลือกผู้กู้

การคัดเลือกผู้กู้ต้องมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

1. โครงการการกู้ยืมของสมาชิก
2. แผนการคืนเงิน (ชำระคืน) เข้ากองทุนของสมาชิก
3. สมาชิกสามารถปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน
4. เอกสาร หลักฐานการกู้ทุกกรณีต้องครบ

และคณะกรรมการช่วยกันพิจารณา คือ

1. กองทุนจะเน้นที่ผู้กู้ที่มีความสามารถในการชำระหนี้
2. วัตถุประสงค์ในการกู้
3. ความซื่อสัตย์
4. ตรงต่อเวลา สำหรับการชำระคืนของผู้กู้

จะอยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาให้กู้ และหากรายใดมีปัญหาก็นำมาเสนอในที่ประชุมเพื่อนำมติมาตัดสินใจ

เพิ่มเติม - มีการทำแบบสำรวจความต้องการกู้เงินกองทุน รอบที่ 2 สำหรับสมาชิกที่ยังไม่เคยกู้ ไว้พิจารณาให้กู้สำหรับรายที่ยังไม่เคยกู้ (ภาคผนวก)

(P2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

มีพัฒนาอำเภอและพัฒนาตำบล เคยมาให้การอบรมและแนะนำที่กลุ่มเกษตรกร แต่ยังไม่ให้การสนับสนุนไม่เต็มที่ ได้เพียงแต่เสนอแนะแนวทางประกอบอาชีพ ธุรกิจที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านจึงเป็นส่วนของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง ด้วยความสามารถและความขยันของชาวบ้าน ดังเช่น กลุ่มพริกแกง ชาวบ้านรวมตัวกัน คิดสูตร และหาวัตถุดิบในพื้นที่เอง แต่ปัญหามีอยู่คือการตลาด คือยังไม่ขยายได้มาก ยังต้องการความช่วยเหลืออยู่และชาวบ้านยินดีรับฟังคำแนะนำ ถ้าหน่วยงานเข้ามาให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง

(P3) การรับชำระหนี้

ทางเหรียญกษาปณ์ได้ทำเอกสารตามแบบฟอร์มของกองทุน บัญชีตารางการชำระคืนเงินกู้ และแยกเป็นจำนวนงวดไว้อย่างชัดเจน เป็นเงินต้นจำนวน 982,500 บาท และดอกเบี้ย 48,125 บาท หากมีการผิดสัญญาการชำระหนี้ จะถูกเสียดำปรับในอัตราร้อยละ 0.50 บาท/วัน ตามระเบียบ

(P4) การทำบัญชี

ทางเหรียญกษาปณ์มีการจัดทำบัญชีไว้ทั้ง 7 เล่ม ตามคำสั่งของธนาคาร ดังนี้

- บัญชี เงินหุ้นตั้งจะออมทรัพย์ เป็นบัญชีที่เรียกเก็บค่าหุ้นของสมาชิก
- ทะเบียนคุมลูกหนี้ เป็นบัญชีแจ้งรายละเอียด สำหรับรายชื่อ ยอดเงินกู้ และงวดที่กู้ และมีการสรุปว่าทั้งหมดมีกี่รายที่ได้มีการอนุมัติให้กู้ในแต่ละงวด ซึ่งทั้งหมดมี 6 งวด ยอดเงินกู้ 49 ราย

- บัญชีเงินกองทุน 1 ล้านบาท เป็นการแจ้งยอดเงินที่ได้รับจัดสรร 1 ล้านบาท ลงในแบบฟอร์มที่ทางธนาคารกำหนดให้ และถ่ายเอกสารตามแบบฟอร์มและลงรายละเอียดในส่วนของงบดุล, งบกำไรขาดทุน และทำการรายงานสรุปยอดส่งธนาคารทุกสิ้นเดือน

- บัญชีรายได้กองทุนฯ เป็นบัญชีสรุปรายได้จากค่าธรรมเนียมการสมัครเข้าเป็นสมาชิก และลงรายได้จากดอกเบี้ยบัญชีเงินกองทุน 1 ล้านบาท ซึ่งปัจจุบันมียอดเงินทั้งสิ้น 3,388.93 บาท บัญชีเล่มนี้มีไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน

- บัญชีใบถอนเงินธนาคารออมสิน เป็นบัญชีที่เก็บหลักฐานใบถอนเงินให้กับสมาชิกในแต่ละงวด

- ตารางชำระคืนเงินกู้ เป็นแบบฟอร์มที่แจ้งยอดเงินกู้ และดอกเบี้ยที่ต้องชำระ และลงวันที่รับชำระคืนจริง พร้อมลงชื่อผู้รับเงิน

- บัญชีสรุปค่าใช้จ่ายประจำกองทุน แจ้งไว้ในแบบฟอร์ม เช่น ค่าวัสดุสำนักงาน ค่าโทรศัพท์ ค่าพาหนะ ค่าถ่ายเอกสาร ในแต่ละเดือน

นอกจากนี้เหรียญกษาปณ์ยังเก็บหนังสือสัญญากู้ยืมและคำประกัน

(P5) การส่งเสริมการใช้เงินกู้ในการประกอบอาชีพ มีกระบวนการธุรกิจแบบพึ่งพาตนเอง หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการด้านการตลาดเป็นตลาดภายในหมู่บ้าน ขายให้กับคนในหมู่บ้านและบ้านใกล้เคียง สินค้าได้แก่ พริกแกง และขนมหม้อแกง

(P6) การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้ โดยมีคณะกรรมการติดตามและประเมินผล

เงินกู้ ระยะเวลา สภาพตรวจสอบ จะดำเนินการตรวจสอบ 3 เดือนต่อครั้ง คือ รอบ 3, 6, 9 เดือน เพื่อเป็นการแจ้งเตือนให้สมาชิกทราบล่วงหน้าในการชำระคืนเงิน

(P7) การจัดทำรายงานประจำเดือน จะทำทุกเดือน สำหรับธนาคารออมสินและ พัฒนาการอำเภอ เพื่อแจ้งผลการดำเนินงาน และยอดเงินของบัญชีต่าง ๆ เป็นประจำทุกเดือน

(P8) การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เมื่อครบรอบกำหนดระยะเวลาบัญชีของกองทุน และได้ปิดบัญชีตามมาตรฐานของธนาคารแล้ว ปรากฏว่ากองทุนมีกำไร คณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรร ดังนี้

1. ปันผลเงินหุ้นของสมาชิก ร้อยละ 15
2. ประกันความเสี่ยงเงินกู้ ร้อยละ 20
3. เหลือคืนผู้กู้ ร้อยละ 5
4. ทดแทนคณะกรรมการ ร้อยละ 10
5. พัฒนาอาชีพหมู่บ้าน ร้อยละ 10
6. สมทบกองทุน ร้อยละ 10
7. สวัสดิการสมาชิก ร้อยละ 5
8. คณะกรรมการเห็นสมควรเป็นอื่น ร้อยละ 15

การพ้นสภาพการเป็นสมาชิก มีดังนี้

1. ตาย
2. ลาออก
3. ให้ออก
4. วิกลจริตหรือทุพพลภาพ
5. ฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนฯ

(P9) การช่วยหาตลาด

กลุ่มที่เห็นการดำเนินงานที่มีการจัดจำหน่าย คือ กลุ่มแปรรูปอาหาร (พริกแกง) ซึ่งได้รวมกลุ่มกันผลิตจนใส่บรรจุภัณฑ์ไว้จำหน่าย จึงเกิดการพึ่งพากันคือให้กลุ่มที่มีอาชีพด้านค้าขายรับนำออกไปจัดจำหน่ายปลีกให้ โดยทางกลุ่มผลิตพริกแกงจะคิดในราคาส่งคือกิโลกรัมละ 40 บาท ซึ่งตลาดที่นำออกจำหน่ายเป็นตลาดการเคหะฯ แต่ปัจจุบันด้วยเหตุผลทางการเมืองที่ขัดแย้งกัน ช่องทางการตลาดจึงต้องมาขายในหมู่บ้านใกล้เคียง และกลุ่มค้าขายในโรงงาน SCS ซึ่งเป็นการพึ่งพากันของชุมชน ปัจจุบันยอดการผลิตผลิตบ่อย แต่จำนวนการผลิตลดลง เนื่องจากช่องทางการจำหน่ายยังไม่มี การส่งเสริมให้มากพอ

(P10) บทบาทของนักศึกษาบัณฑิตกองทุน

บัณฑิตกองทุนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของชุมชน เป็นกรสร้างเครือข่ายร่วมกันระหว่างบัณฑิตกับคณะกรรมการกองทุนและชาวบ้าน เพื่อช่วยกันค้นหาและแก้ปัญหา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน โดยมีการใช้เวทีประชาคมชาวบ้านทั้งระดับหมู่บ้านจนถึงระดับตำบล ตัวบัณฑิตเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถกระตุ้นให้คณะกรรมการ และสมาชิกตื่นตัวที่จะอยากรู้ว่าโครงการนี้ จริง ๆ แล้วมีที่มา ที่ไป อย่างไร เพราะในหมู่บ้านมีสมาชิกหลายคนที่ยังไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการ คิดแต่ในแง่ที่จะเป็นผู้รับอย่างเดียว ยังไม่ตื่นตัวที่จะพัฒนาตัวเองให้ภาพรวมบรรลุตามวัตถุประสงค์ ณ วันที่ใกล้จบโครงการ จากการออกสำรวจชาวบ้านเข้าใจในเรื่องกองทุนหมู่บ้านกับการพึ่งพาตัวเอง ได้ดีและมีแนวโน้มที่จะสามารถบริหารและจัดการหมู่บ้านไปได้ด้วยดี เพราะหมู่บ้านนี้มีความขยันและอยากให้เงิน 1 ล้านบาทอยู่กับหมู่บ้านให้มีทุนหมุนเวียนตลอดไปให้นานที่สุด

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

1. ผลโดยตรงพบว่า

- (1) จำนวนผู้กู้ จากการปล่อยเงินให้กู้กับสมาชิกทั้งหมด 49 ราย จากสมาชิกทั้งหมด 85 ราย
 - (2) ยอดเงินให้กู้ เงินบัญชีกองทุน 1 ล้านบาท ได้จ่ายให้สมาชิกผู้ไปทั้งหมด 6 วงด ด้วยกัน และมียอดเงินทั้งหมดที่ปล่อยกู้ คือ 982,500 บาท
 - (3) กองทุนสะสม เป็นกองทุนออมทรัพย์ จากการเก็บค่าหุ้นจากสมาชิก ปัจจุบันมียอดเงิน 14,266.68 บาท
 - (4) ชื่อเสียงของชุมชน
- จากการบริหารงานของกองทุนด้วยแกนนำที่เข้มแข็งของคณะกรรมการ ทำให้หมู่บ้านตากแดด หมู่ที่ 2 นี้ได้รับเลือกให้เป็นตัวอย่างด้านการบริหารจัดการกองทุนดีเด่นประเภทหมู่บ้านขนาดเล็ก ที่มีจำนวนครัวเรือนน้อย ระดับตำบลและระดับอำเภอ และให้หมู่บ้านเป็นศูนย์ปฏิบัติการองค์การเครือข่ายการเรียนรู้ของกองทุนหมู่บ้านอีกด้วย และทางอำเภอยังส่งหมู่บ้านเข้ามาอบรม สัมมนาในระดับจังหวัด และเป็นที่ยอมรับกันในการบริหารจัดการกองทุนว่ามีประสิทธิภาพ แต่การประเมินผลจริง คือ ชำระคืนเงิน ซึ่งยังไม่ถึงระยะเวลาชำระคืน ซึ่งการทำวิจัยมีขีดจำกัดเรื่องระยะเวลาของโครงการฯ จึงยังไม่สามารถจะประเมินได้ครบ

(5) นักศึกษาฝึกงาน

การทำวิจัยครั้งนี้ถือเป็นประสบการณ์ที่ดีมากที่สุดที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาตามสภาพจริงจากการออกปฏิบัติงานในพื้นที่ ชุมชน เป็นห้องเรียนที่ดีและให้คำตอบที่ถูกต้องกับงานวิจัย และขึ้นอยู่กับเทคนิคการทำวิจัย ประกอบด้วย ผู้วิจัยต้องสวมวิญญาณของนักประเมิน จึงถือว่าผลงานครั้งนี้เป็นกำไรชีวิตที่ผู้วิจัยสามารถนำไปปรับตัวเข้ากับการทำงานครั้งต่อไปได้ดี

ผลกระทบโดยตรง พบว่า

1. จำนวนผู้ที่กู้ได้ จากการยื่นคำขอกู้ ทั้งหมด 49 ราย ได้มีการอนุมัติให้กู้ทั้งหมด 49 ราย เนื่องจาก ยังมีเงินเหลืออยู่ในกองทุน หมู่บ้านมีจำนวนครัวเรือนน้อย จึงไม่พบปัญหาผู้ที่ไม่ได้รับอนุมัติขอกู้เงิน และผู้กู้สามารถนำเงินที่ได้รับอนุมัติให้กู้มาเป็นทุนหมุนเวียนได้ตามวัตถุประสงค์ในการกู้ด้วย และมีกิจการที่ขยายตัว เช่น การทำขนมไทยของคุณแม่ประยงค์ ชรรมะ ได้กู้เงินไปซื้อเครื่องมือทำขนม และเตาอบขนมเพิ่ม ปัจจุบันยอดขายได้เพิ่มสูงขึ้นและลูกค้าติดใจบอกต่อๆ กันทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

ผลกระทบทางอ้อม พบว่า กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็งในด้านเศรษฐกิจมีการขายของและผลผลิตจำพวกอาหารแปรรูป และขนม มีการนำไปขายที่ตลาดสด ใกล้หมู่บ้าน ซึ่งเป็นการขยายเครือข่ายได้อีกทาง และเกิดองค์ของการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันของชาวบ้านและคณะกรรมการกองทุน มีการแนะนำประชาคมให้หมู่บ้านอื่น ๆ ได้เข้ามาร่วมรับฟัง ซึ่งมีพัฒนาการอำเภอได้ประสานงานให้ การทำขนมขาย ปลุกผักกิน และแบ่งไปขายให้หมู่บ้านข้างเคียงซึ่งเป็นพ่อค้าขายปลีกร เราผลิตและขายทั้งปลีกและส่ง จึงเกิดเครือข่ายการตลาดในท้องถิ่นในหมู่บ้าน สร้างความแข็งแกร่งให้หมู่บ้านสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้จริง ซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจของชาวบ้าน

ผลกระทบหน่วยงานระบบ B

หน่วยงานระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

กรณีที่ 1 นายเบน ต้นสูงเนิน ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านตากแดด อาชีพหลักคือ ทำไร่นาสวนผสม มีสมาชิกในครอบครัว 6 คน เป็นชาย 3 คน หญิง 3 คน คนชรา 2 คนทำงาน 3 คน ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว มีรายได้ของครอบครัว 17,000 บาทต่อเดือน และ 224,000 บาทต่อปี ครอบครัวไม่มีหนี้สิน รายได้มีความเพียงพอสำหรับการใช้จ่ายภายในครอบครัว ส่วนการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2544 เป็นเงิน 20,000 บาท โดยจะส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเป็นรายปี วัตถุประสงค์ของการกู้เพื่อนำไปทำไร่ข้าวโพด ซึ่งเป็นการกู้เพื่อพัฒนาอาชีพ ซึ่งเคยมีประสบการณ์มาหลายปีแล้ว ประมาณ 10

ปี และเคยมีหน่วยงานของเกษตรตำบล มาให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการผักปลอดสารพิษ และปลูก เป็นอาชีพเสริมในฤดูหนาว ลุงแบนจึงนำเงินที่กู้ได้ จำนวน 20,000 บาทนี้ (11) นำไปจ่ายลงทุน ดำเนินการดังนี้ (13)

- ค่าไถ จะไถ 2 ครั้ง ๆ ละ 2,000 บาท เป็นเงิน 4,400 บาท
- ค่าเมล็ด กิโลกรัมละ 90 บาท เป็นจำนวน 70 กิโลกรัม เป็นเงิน 6,300 บาท
- ค่าหยอด (ปลูก) เป็นเงิน 1,600 บาท
- ค่าปุ๋ย 20 กระสอบ ๆ ละ 350 บาท เป็นเงิน 7,000 บาท

ผู้กู้ได้ขอคำแนะนำจากเกษตรตำบลที่เคยมาให้ความรู้ (14) ซึ่งใช้แรงงานในการ ดำเนินการ 2 คน (15) และมีการดำเนินการตาม (P1) คือ ไถ แล้วจึงหยอดเมล็ดแล้วจึงใส่ปุ๋ย และ พบปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น คือ ดักแด้ปนปาดังกำลังผลผลิต

วิธีการหาตลาดผู้กู้จะติดตามราคาซื้อขายที่ขึ้นป้ายไว้ที่ตลาดสหกรณ์การเกษตร แล้วเลือกที่จะขายที่ใด ก็ต้องเลือกตามราคารับซื้อที่ให้สูงที่สุด (P2)

ผลที่ได้จากการดำเนินการตามวัตถุประสงค์การกู้เงิน ผลโดยตรงคือผู้กู้มีรายได้ (01) และมีทุนไว้ประกอบอาชีพต่อไป ผลโดยอ้อมผู้กู้ที่ประกอบอาชีพทำไร่นาได้ประสบการณ์เพิ่มขึ้น

กรณีที่ 2 นางสาวประยงค์ ธรรมะ ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านตากแดด มีอาชีพหลัก คือรับทำขนมส่งขายตามงานต่าง ๆ และตามสั่ง จะเป็นขนมจำพวกขนมไทย เช่น หม้อแกง เม็ด ขนุน วน ขนมห้วย

ปัญหาที่พบ

1. วัตถุดิบที่ใช้เป็นหลัก คือ ไข่ บางครั้งซื้อได้เป็นไข่เก่า เน่าเสีย มีสมาชิกในครอบครัวเพียง 1 คน

น.ส.ประยงค์ ธรรมะ สถานภาพโสด จบการศึกษา ป.4 บิดามารดาเสียชีวิต จึง อยู่เพียงลำพังโดยมีบ้านพี่น้องอยู่ติดกัน สภาพการเป็นอยู่มีบ้านเป็นของตนเอง มีรายได้จากการ ประกอบอาชีพ 6,000 บาท ต่อเดือน มีความเพียงพอสำหรับการใช้จ่าย จำนวนหนี้สินไม่มีหนี้สิน ของครอบครัวก่อนการกู้เงินกองทุน

ได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2544 เป็นเงิน 20,000 บาท เงินกองทุนที่กู้ใช้เป็นเงินลงทุนซื้ออุปกรณ์ทำขนม คือ เตาอบ, เครื่องตีไข่, ถาดขนม ไม่มี เงินทุนนอกเหนือจากที่กู้ วัตถุประสงค์ของการกู้เงินเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้รับ อนุมัติ สถานที่ที่ใช้ในการประกอบอาชีพคือที่บ้านของตนเอง วัตถุประสงค์ที่ใช้คือ เครื่องชुด

มะพร้าว เตอบ หม้อนึ่ง ถาดใส่ขนม เครื่องตีไข่ และอื่น ๆ และวัตถุดิบที่ใช้คือ แป้ง ไข่ หัวหอม น้ำตาล ถั่ว ฯลฯ

กิจกรรมที่ทำเคยมีประสบการณ์ทำมานานประมาณ 30 ปี และมีใจรักในด้านนี้อยู่แล้ว จึงมีทั้งความรู้ ทักษะในเรื่องของขั้นตอนการผลิต การจัดการโดยที่มีใครมาให้คำแนะนำหรือสนับสนุนเลย แต่ถ้ามีงานประเพณีชุกชุม แม่ประยงค์จะจ้างแรงงานในท้องถิ่น 2 คน แล้วแต่ยอด Order ที่สั่งว่ามากน้อยแค่ไหน

ตลาดเป็นตลาดในหมู่บ้านและภายนอกหมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านใกล้เคียงในตำบลและอำเภอที่เคยชิมฝีมือและชื่อเสียงลือตามกัน

ผู้ที่จะไม่ทำบัญชีไว้ แต่มีการคำนวณทุนเอาไว้ (รายละเอียดดูจาก บร.11 ในภาคผนวก) และจะจดจํารายจ่ายรายรับที่ตนได้รับจ่ายโดยประมาณการ

ผลที่ได้รับจากการประกอบอาชีพ ผลโดยตรงคือจะมีรายได้และผลทางอ้อมคือจะได้ประสบการณ์เพิ่ม เป็นทักษะความชำนาญเพิ่มขึ้น

กรณีที่ 3 นายเชวงวิทย์ ภัคดีแก้ว ผู้กู้เงินกองทุนบ้านตากแดด อาชีพหลัก คือ รับเหมาก่อสร้าง การประกอบอาชีพเดิมเพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัว

ปัญหาที่พบในการประกอบอาชีพ

1. คนงานไม่พอ บางครั้งหากคนงานในพื้นที่ยาก
2. คนงานทำงานได้ไม่เต็มที่ เช่น ชอบดื่มสุรา

มีสมาชิกในครอบครัว 3 คน เป็นชาย 2 คน หญิง 1 คน สภาพการเป็นอยู่ของครอบครัวอยู่บิคาบารดา มีรายได้จากการประกอบอาชีพหลักเดือนละ 5,000 บาท มีความเพียงพอสำหรับการใช้จ่าย จำนวนหนี้สินไม่มีหนี้สินของครอบครัวก่อนการกู้เงินกองทุน

ได้รับเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2544 เป็นเงิน 20,000 บาท เงินกองทุนที่กู้ใช้เป็นเงินในการลงทุนประกอบอาชีพซื้อเครื่องมือในการก่อสร้าง รับเหมาก่อสร้าง ไม่มีเงินทุนนอกเหนือจากที่กู้ วัตถุประสงค์ของการกู้เงินเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้รับอนุมัติ สถานที่ใช้ในการประกอบอาชีพคือออกทำงานตามพื้นที่ที่รับเหมามาหน้าไซต์งานทั่วไป วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้คือ เครื่องไม้เครื่องมือในการก่อสร้าง เช่น พุกสว่าน หินเจียร ไม้ และวัตถุดิบที่ใช้คือ อิฐ หิน ปูน ทราย ฯลฯ

กิจกรรมที่ทำมีประสบการณ์มานานประมาณ 10 ปีแล้ว เพราะใจรัก มีทักษะ เป็นอาชีพเดิมที่ทำอยู่แล้ว ความรู้เกิดจากการเรียนรู้ และฝึกฝนทักษะเอง จากประสบการณ์ซึ่งทำมา

หลายปี มีการจ้างคนงานตามลักษณะงานที่รับประมาณ 10 คน ต่อ 1 Order จะมากกว่าหรือน้อยกว่า แล้วแต่ค่าประมูลหรือค่ารับเหมา

ตลาดเป็นตลาดทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้าน และรับเหมาทั่วไป

ผู้ที่ไม่มีการทำบัญชีไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่เป็นระบบ จะเป็นการจดจ่ารายจ่ายที่ตนจ่ายออกไป

ผลที่ได้รับจากการประกอบอาชีพ ผลโดยตรง คือ จะมีรายได้ และผลโดยอ้อม คือ ได้ทักษะและความชำนาญเป็นการเสริมประสบการณ์เพิ่มขึ้น (รายละเอียดดูในภาคผนวก)

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพ ทำนา รับเหมาก่อสร้าง ค้าขาย ในหมู่บ้าน มีการสรุปได้ดังนี้

1. อาชีพทำนา ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ เงินกู้ที่ได้นำมาลงทุนเป็นค่าใช้จ่ายในการเตรียมพื้นที่ เมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ย ทำให้มีความสะดวกคอกเบี้ยต่ำ เพื่อนำไปสู่กระบวนการที่ดีได้แก่ การไถ หว่าน และใส่ปุ๋ยบำรุง เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้ข้าวที่มีน้ำหนักและปริมาณหลายกระสอบต่อ 1 ไร่
2. อาชีพรับเหมาก่อสร้าง ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ เงินทุนที่ได้นำมาลงทุน เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องมือ เช่น สว่าน หินเจียร ไม้ เพื่อนำไปสู่กระบวนการที่ดีได้แก่ การไม่ การเจาะและไส ทั้งงานคอนกรีตและงานไม้ ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ ได้แก่ สิ่งปลูกสร้างสำเร็จ โครงสร้างและงานมีคุณภาพ
3. อาชีพค้าขาย ปัจจัยนำเข้าที่ดีที่สุดได้แก่ เงินทุนที่ได้นำมาลงทุนเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์ วัสดุ ทำให้เพิ่มความสะดวก เพื่อนำไปสู่กระบวนการที่ดีได้แก่ การชูดมะพร้าว คั้นกะทิ และอบขนม เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ และมีรสชาติอร่อย สร้างชื่อเสียงเป็นการขยายตลาดด้วย

4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- ศูนย์ปฏิบัติการองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

1. เริ่มก่อตั้งที่บ้านตากแดด เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2545 จากการที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตากแดด ได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและมีการบริหารจัดการกองทุนอย่างมีระบบและการดำเนินงานภายในกองทุนพบว่ามีความโปร่งใส และมีนโยบายที่ชัดเจน ทางพัฒนาการอำเภอจึงได้รับมอบหมายจากนายอำเภอให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านตากแดดเป็นศูนย์ปฏิบัติการเครือข่ายการเรียนรู้

เป็นศูนย์กลางที่กองทุนหมู่บ้านอื่น ๆ สามารถเข้ามาดูงานได้ เพราะเป็นศูนย์ที่มีการจัดระบบงาน ตั้งแต่การเริ่มก่อตั้งกองทุน จัดระบบบัญชี และการบริหารงานด้านอื่น ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงระบบ การบริหารจัดการให้ดีขึ้น

ถูกจัดตั้งจากประชารัฐ หมายถึง ประชาชนและรัฐบาลร่วมกัน มาช่วยกัน คิดและ วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับกองทุนหมู่บ้าน เป็นการระดมความคิด นำมาปรับปรุงแก้ไข การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และหมู่บ้านตากแดดเป็นหมู่บ้านที่ถูกคัดเลือกให้เป็นกองทุน หมู่บ้านดีเด่นประเภทหมู่บ้านเล็กที่มีจำนวนครัวเรือนน้อย โดยมี จ.ส.อ.เอ็ด ศิริรักษ์ เป็นประธาน. น.ส.ประคอง หวดสูงเนิน เป็นเลขานุ และมึนายภู ภัคดีแก้ว เป็นที่ปรึกษา

นโยบายขององค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

1. เชื่อมโยงและประสานงานระหว่างกรรมการกองทุนหมู่บ้านประจำตำบล และอำเภอ บุ่งชีเหล็ก
2. เป็นองค์กรการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านต่าง ๆ
3. แก้ปัญหา และแนะแนวทางให้กับกองทุนหมู่บ้านต่าง ๆ
4. เพื่อให้การพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญยิ่งขึ้นต่อไป

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

1. การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1.1 การเกิดกองทุน พบว่า หมู่บ้านตากแดดมีกลุ่มกองทุนอยู่ก่อนแล้ว มี 4 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกร, กองทุนยา, กองทุนโอง, กลุ่มเงินกองทุนออมทรัพย์เพื่อผลผลิตของหมู่บ้าน และได้มีนโยบายของรัฐบาลชุดนี้เข้ามาจึงได้มีการประชาคม ปรึกษากัน และการประชาสัมพันธ์ของ คณะอนุกรรมการระดับอำเภอ แจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านทราบและนำมาประชาคมให้ลูกบ้านเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุน ซึ่งชาวบ้านจะต้องมีความพร้อมของกองทุนจึงจะจัดตั้งได้ ขึ้นตอนต่าง ๆ เป็นไปตามระเบียบของคณะอนุกรรมการระดับอำเภอและระดับตำบล ซึ่งจะเข้ามาทำความเข้าใจด้วย ในระยะแรกชาวบ้านยังไม่เข้าใจและไม่มีความรู้เกี่ยวกับกองทุน แต่หลังจากประชาคมชาวบ้านแล้ว ชาวบ้านก็จะรู้จักและทำความเข้าใจในนโยบายมากขึ้น และเมื่อบัณฑิตเข้ามาทำงานจะสำรวจ สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ชาวบ้านจะได้รับฟังคำอธิบายและได้เข้าใจมากขึ้น ทศนคติของชาวบ้านที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน เป็นความต้องการไปในทิศทางเดียวกัน คือต้องการให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน และกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้ให้ท้องถิ่นได้มาก เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของหมู่บ้านให้มีเงินทุนหมุนเวียนเป็นความพอใจของทุกคนที่เป็นสมาชิก และเงินกู้ยืมสมาชิกกองทุนได้รับอนุมัติให้กู้เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน และสร้างรายได้ และสวัสดิการแล้ว ส่วนแนวโน้มความ

เข้มแข็งและการอุดหนุนของกองทุนมีโอกาส และเป็นไปได้สูง เพราะด้วยการร่วมมือสมัคร เป็นสมาชิกกองทุนและร่วมกันเลือกคณะกรรมการที่มีความรู้ ความสามารถ เข้าไปทำงานอย่าง เต็มที่ ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกองทุนมาจนถึงวันนี้ ระบบการบริหารจัดการได้รับคำชมและยกย่องให้เป็น ตัวอย่างจากผู้สนับสนุนส่วนราชการ คือ ทางคณะอนุกรรมการอำเภอ ทั้งนี้เกิดจากความสามัคคีกัน ของชาวบ้านและสมาชิกในหมู่บ้านที่ต้องมองภาพรวมของหมู่บ้านเป็นสิ่งสำคัญ ยอดเงินในปัจจุบัน ของกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านตากแดดมีทั้งหมด 85 คน มีจำนวนเงินออม และเงินทุน 14,266.68 บาท ยอดเงินคงเหลือของกองทุนเงิน 1 ล้านบาท รวมอัตราดอกเบี้ยธนาคาร เท่ากับ 19,168.93 บาท ซึ่งยอดปล่อยกู้ทั้งหมด 49 ราย เป็นเงินทั้งสิ้น 982,500 บาท

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน พบว่า มีวิธีการในการคัดเลือกคณะกรรมการ คือมีผู้ เข้าร่วมประชุมคัดเลือกในอัตราส่วนมากกว่า 3 ส่วน 4 ขององค์ประชุม วันเวลาที่มีการคัดเลือก เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2544 ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านตากแดด ซึ่งวันที่มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนมีขึ้นก่อนการประกาศใช้ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน วิธีการและขั้นตอนในการคัดเลือก ชาวบ้านเข้าร่วมประชุมและให้เสนอชื่อผู้ที่เหมาะสมที่จะทำหน้าที่ คณะกรรมการ แล้วให้ชาวบ้านยกมือสนับสนุนเลือกผู้ที่เหมาะสมจำนวน 15 ท่าน เพื่อเป็นไปตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด และผลคือชาวบ้านลงมติเห็นชอบให้มี 12 คน เพื่อช่วย กันบริหารจัดการกองทุน โดยที่คุณสมบัติของคณะกรรมการทั้ง 12 คน เป็นไปตามระเบียบฯ หมวด 5 ข้อ 17 กำหนด

คณะกรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งวาระละ 2 ปี และดำรงตำแหน่งติดต่อกันไม่เกิน 2 วาระ และให้คณะกรรมการกองทุนจัดให้มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทน กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดภายในระยะเวลา 30 วัน (รายละเอียดในภาคผนวก)

ระเบียบการบริหารกองทุน การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการทั้ง 12 คน ร่วมกันร่างระเบียบ แต่แกนนำในการร่างคือ จ.ส.อ.เอ็ด ศิริรักษ์ ซึ่งดำรงตำแหน่ง เลขา กองทุน เป็นผู้ลงมือร่าง โดยอาศัยแบบในการจัดทำระเบียบกองทุนจากเอกสารเล่มสีเขียวของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ที่ทางอำเภอแจกให้ทุกหมู่บ้าน และนำระเบียบที่ร่างเสร็จ แล้วนำไปประชาคมให้ชาวบ้านและสมาชิกให้ความเห็นชอบ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วจึงจัดทำ ระเบียบกองทุนหมู่บ้านที่เสร็จสมบูรณ์ส่งอำเภอ

การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร จะมีการประชุมกันของคณะกรรมการก่อน การให้กู้ทุกเดือน แต่หลังจากการปล่อยเงินกู้แล้วจะประชุม 2 เดือนครั้ง และมีการทำบันทึกรายประชุม ทุกครั้งของเลขานุการ และมีการรับสมัครสมาชิก คือ จะเรียกเก็บเงินค่าหุ้น คนละ 200 บาท และค่า

ธรรมเนียมการสมัครคนละ 50 บาท รวมเป็น 250 บาท เพื่อเข้าบัญชีออมทรัพย์ของสมาชิก และค่าธรรมเนียมเป็นค่าใช้จ่ายของการดำเนินงานกองทุน ส่วนคุณสมบัตินั้นเป็นไปตามระเบียบทุกประการ (รายละเอียดในภาคผนวก) มีการจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน โดยที่ற்றுบัญชีได้บันทึกทุกขั้นตอนของการทำบัญชีไว้และนำสมุดบัญชีกองทุน 1 ล้านบาท และสมุดออมทรัพย์ไปปรับยอดให้เป็นปัจจุบัน และบันทึกข้อมูลลงในบัญชีทั้ง 7 เล่ม

การตัดสินใจใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาการกู้ ดังนี้

1. โครงการขอกู้ยืมของสมาชิก
2. แผนการคืนเงิน (ชำระคืน) เข้ากองทุนของสมาชิก
3. สมาชิกสามารถปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน
4. เอกสารหลักฐานการกู้ยืมทุกกรณีต้องครบ

และนอกจากนี้ผู้ขอกู้ จะต้องดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้จัดทำสัญญากู้ยืมเงิน
2. ผู้จัดทำหนังสือรับรอง การยินยอมสามี-ภรรยา
3. ผู้กู้หาผู้ค้ำประกัน 2 ราย/ 1 ผู้กู้
4. ผู้กู้กรณีฉุกเฉิน, พิเศษ, เพิ่มเติม, จัดทำหนังสือสัญญา หลักทรัพย์กิ่งหนึ่งของ

จำนวนเงินกู้

การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

1. ปันผลเงินหุ้นของสมาชิก ร้อยละ 15
2. ประกันความเสี่ยงเงินกู้ ร้อยละ 20
3. เหลือคืนเงินกู้ ร้อยละ 5
4. ทดแทนคณะกรรมการ ร้อยละ 10
5. พัฒนาอาชีพหมู่บ้าน ร้อยละ 10
6. สมทบกองทุน ร้อยละ 10
7. สวัสดิการสมาชิก ร้อยละ 5
8. คณะกรรมการเห็นสมควรเป็นอื่น ร้อยละ 15

1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่ามีการนำหลักเศรษฐกิจแบบพอเพียงมาใช้ก่อนหน้านี้อแล้ว คือ ชาวบ้านจะมีวิถีชีวิตแบบชนบท ปลูกผัก เลี้ยงปลา ทำสวน เพื่อบริโภคและนำไปขาย และมีความขยันหมั่นเพียรที่จะทำมาหากินดี มีการตั้งกลุ่มพริกแกง ช่วยกันผลิตและนำออกจำหน่าย โดยการพึ่งพาชุมชนตนเองเป็นตลาดรับไปจำหน่ายปลีกอีกทอด มีขนมหม้อแกงที่ขึ้นชื่อ

เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่มีฝีมือและรสชาติมานาน กองทุน 1 ล้านมีส่วนช่วยในการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพเดิมของชาวบ้านได้มาก

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า ผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตากแดดได้เป็นศูนย์กลางปฏิบัติการขององค์การเครือข่ายการเรียนรู้ มีพัฒนาการอำเภ่ออกมาให้ความรู้และชี้แจงให้กรรมการเข้าใจถึงการสร้างภูมิคุ้มกันเศรษฐกิจของชุมชน และบริหารเงิน 1 ล้านบาท นี้ให้มีดอกผลเป็นทุนกลางให้หมู่บ้านได้เพิ่มขึ้น เพื่อที่หมู่บ้านจะได้มีทุนโดยไม่ต้องที่จะรองบประมาณจากรัฐเข้ามาช่วยตลอด และบริหารจัดการเองให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และโปร่งใสที่สุด เพื่อประโยชน์ของหมู่บ้านเอง แนวโน้มของหมู่บ้านมีความเป็นไปได้สูง แต่ต้องรอการชำระคืนเงินเสียก่อนจึงจะสรุปได้

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า ศักยภาพเดิมของบริบทมีป่าไม้เป็นสวนผลไม้ จำพวกดั้นมะปรางค์ มะม่วง มะพร้าว ต้นหมาก มีการปลูกกระท้อน มะพร้าวน้ำหอมเพิ่มจากพื้นที่โล่งกลายเป็นป่าสวน มีสภาพดินเป็นดินเหนียว ซึ่งสามารถอุ้มน้ำได้ดี มีจำนวนประชากรทั้งหมด 140 คน ประชากรรุ่นแรกประกอบอาชีพทำนาสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน โครงสร้างพื้นฐานมีถนนคอนกรีต 2 สายในหมู่บ้าน และมีน้ำประปาใช้ มีการรักและหวงแหนถิ่นกำเนิด

การดำเนินงานที่ผ่านมามีศักยภาพในด้านต่าง ๆ

- ทุนด้านการเงิน หมู่บ้านตากแดดมีกลุ่มอยู่ 4 กลุ่ม ที่เป็นรูปธรรม คือ

1. กลุ่มเกษตรกร มีสมาชิก 385 คน มีเงินกลุ่มปัจจุบัน 132,500 บาท
2. กลุ่มกองทุนยา มีสมาชิก 96 คน มีเงินกลุ่มปัจจุบัน 27,866 บาท
3. กลุ่มแปรรูปอาหาร มีสมาชิก 22 คน มีเงินกลุ่มปัจจุบัน 17,866 บาท
4. กองทุนโอง มีสมาชิก 8 คน มีเงินกลุ่มปัจจุบัน 4,000 บาท

เพื่อผลิตผลของหมู่บ้าน จะใช้ซื้อปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือชาวบ้าน

- รวมจำนวนเงินทุนของหมู่บ้าน 182,232 บาท

- ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ ประชากรในหมู่บ้านมีทั้งหมด 140 คน เป็นชาย 70 หญิง 70 ประชากรส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงวัย 18-55 ปี ซึ่งเป็นวัยทำงานและรักความก้าวหน้าในอาชีพ เพราะมีความสนใจและปฏิบัติกันอย่างจริงจัง

- ทุนทางวัฒนธรรมประเพณี วัดมี 1 แห่ง คือ วัดสันติกาवास มีโบสถ์ 1 แห่ง เป็นศูนย์รวมจิตใจคนทั้งหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง ใช้ภาษาโคราชเป็นภาษาท้องถิ่น และภาษาไทย

ความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้กู้

ปัจจุบันจำนวนผู้กู้เงินทั้งหมด นำเงินไปดำเนินการประกอบกิจกรรมอาชีพต่าง ๆ ด้าน

ปลูกพืช ได้แก่ ทำนา, ทำสวน จำนวน 23 ราย รวมเงินกู้ 512,500 บาท

เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ สุกร, วัว, เป็ด จำนวน 8 ราย รวมเงินกู้ 160,000 บาท

ค้าขาย ได้แก่ ร้านค้าปลีก, ทำขนม, เปิดร้านอาหาร จำนวน 10 ราย รวมเงินกู้ 180,000 บาท

การบริหาร ได้แก่ ช่างซ่อม คือ ช่างไฟ, ช่างก่อสร้าง จำนวน 5 ราย รวมเงินกู้ 92,500 บาท

อื่น ๆ ได้แก่ ศึกษาต่อ จำนวน 3 ราย รวมเงินกู้ 37,500 บาท

เป็นการสร้างงานของกลุ่มเกษตรกร 1 กลุ่ม ซึ่งมีสมาชิก 385 คน และกู้เงินไป 20,000 บาท

โดยภาพรวมซึ่งผู้กู้ทั้งหมดได้มีการดำเนินกิจการอย่างยั่งยืน

2. ปัจจัยด้านบวก และด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่กล่าวมาจากข้อ 1 พบว่า

2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

(1) ความสามัคคี เป็นปัจจัยที่ชาวบ้านเดิมมีความเอื้ออาทรต่อกัน และปัจจุบันยังให้การช่วยเหลือกันอยู่ มองได้ชัดคือกิจกรรมทางศาสนาคือทุกงานประเพณี ชาวบ้านยังให้ความร่วมมือและช่วยกันรักษาประเพณีอยู่

(2) ความรู้ความสามารถของชาวบ้าน เป็นปัจจัยที่ชาวบ้านอดีตพ่อแม่ทำนา ส่งเสียลูกเรียนหนังสือ และต่อมาลูกเรียนจบจนได้รับอาชีพราชการนั้นปลายได้รับเงินบำนาญ และนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน และพร้อมจะเสียสละตนทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ยกตัวอย่างคือ 1. นายภู ภักดีแก้ว 2. จ.ส.อ.เอ็ด ศิริรักษ์ 3. น.ส.ประคอง หวัดสูงเนิน เพราะทั้ง 3 ท่านนี้เป็นข้าราชการบำนาญ หลังชีวิตรับราชการ ท่านยังได้เสียสละทำประโยชน์ให้หมู่บ้าน

2.2 ปัจจัยด้านลบ

ความขัดแย้งและพยายามสร้างความแตกแยกของคนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ในการเป็นผู้นำชุมชน ได้แก่ ตำแหน่ง อบต. นายเจตนา นิมสูงเนิน และผู้ใหญ่บ้าน นายจรรย์ นิมสูงเนิน ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนที่ไม่เข้มแข็ง และยังไม่มีความยึดมั่นของผู้นำที่แท้จริง เพราะมีลักษณะการเข้ามาดำรงตำแหน่งเพื่อหวังผลประโยชน์ และมีการเลือกตั้งซ่อม อบต. โดยจากการที่นางอุบล หวัดสูงเนิน ขอลาออกจากการเป็น อบต. จึงได้มีการลงสมัครเลือกตั้งใหม่ ซึ่งมี จ.ส.อ.ณรงค์ อาจสูงเนิน ผู้สมัครเบอร์ 1 ประสบการณ์อดีตเป็นทหาร จ. กาญจนบุรี และลาออกจากราชการรับเงินบำนาญ มีการสนับสนุนจาก อบต.เจตนา และญาติมิตร ของฝ่ายผู้ใหญ่บ้าน และมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงและมีการซื้อเสียงชาวบ้าน แต่ฝ่าย จ.ส.อ.เอ็ด ศิริรักษ์ ผู้ลงสมัคร เบอร์ 2 และวันที่ 25

มกราคม 2545 การเลือกตั้งดำเนินการตั้งแต่ 09.00 -15.00 น. ปิดหีบเลือกตั้งและมีการนับคะแนน ผลการเลือกตั้งออกมาเป็นเอกฉันท์ คือ เบอร์ 1 ได้ 37 คะแนน เบอร์ 2 ได้ 56 คะแนน

เมื่อ จ.ส.อ.เอ็ด ศิริรักษ์ ได้รับตำแหน่งจากประชาธิปไตยของชาวบ้าน สร้างความไม่พอใจให้กับฝ่ายตรงกันข้าม จึงเป็นเหตุให้เกิดความไม่ร่วมมือ และพาลชาวบ้านที่ตนได้ซื้อเสียงแล้วไม่ยอมลงคะแนนให้ จึงเป็นเหตุการณ์ที่สื่อถึงกลุ่มคนที่เห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าและไม่รักษาภาพลักษณ์ที่ดีของหมู่บ้าน

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่า

เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยสร้างการเรียนรู้ โดยการคิดริเริ่มแก้ปัญหาของตนเอง โดยการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ บัณฑิตกองทุนเขามามีส่วนร่วมและมีการสร้างเครือข่าย 2 ประเภท คือ เครือข่ายในระดับตำบล และเครือข่ายระดับหมู่บ้าน และพบว่ามีการสร้างเครือข่ายให้กับระดับอำเภอด้วย เพราะได้รับคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านที่มีการบริหารจัดการดีเด่นประเภทหมู่บ้านเล็ก มีจำนวนครัวเรือนน้อย โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ คณะกรรมการกองทุน ผู้นำหมู่บ้าน สมาชิกกองทุน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องของการสร้างเครือข่าย และเป็นการทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น โดยให้ความเป็นอิสระในการคิดกับผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน ผู้การพัฒนาแบบยั่งยืน

4. ความเข้มแข็งของชุมชน

หมู่บ้านตากแดดเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง ในเรื่องของความสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเอื้ออาทรกัน แต่มีเหตุการณ์ทางการเมืองเป็นข้อขัดแย้งระหว่างการดำเนินงาน แต่อย่างไรก็ตามชาวบ้านยังให้การไว้วางใจกับการบริหารงาน เพราะได้มี อบต.คนใหม่ที่มีความเข้มแข็งและมีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารหมู่บ้าน รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

ข้อมูล	รอยขีด (ครั้งที่ 1)	คะแนน	ร้อยละ	รอยขีด (ครั้งที่ 2)	ร้อยละ	คะแนน
ความสามัคคี (มาก)	//////////////// ////////	26	80	//////////////// ////////	29	90.6
ความซื่อสัตย์ (มาก)	//////////////// ////////	29	87.5	//////////////// //////	22	68.7
การช่วยเหลือกัน (มาก)	//////////////// ////////////////	32	100	//////////////// ////////	25	78.1
การยกย่องคนทำความ ดี (มาก)	//////////////// //	18	57	//////////////// ////////	24	75
โอกาสในการหาความ รู้เพิ่มเติม (ใช้)	//	2	6.25	//	2	6.25
จำนวนครัวเรือนที่มี อาชีพเลี้ยงตัวได้	//////////////// ////////////////	32	100	//////////////// ////////////////	32	100
ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ ปรองดอง	//	2	6.25	//	2	6.25
การรวมกลุ่ม (เพิ่มขึ้น)	////////	8	22.33	////////	8	22.33
การประชุม/เสวนา (มาก)	//////////////// ////////////////	32	100	//////////////// ////////////////	32	100
การช่วยเหลือผู้ด้อย โอกาส (เพิ่มขึ้น)	//////////////// ////////////////	32	100	//////////////// ////////	32	100
ผู้นำมีคุณธรรม (ใช้)	//////////////// ////////////////	32	100	//////////////// ////////	32	100
การจัดทำแผนแก้ ปัญหา (ใช้)	//////////////// ////////////////	32	100	//////////////// ////////	32	100

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านตากแดด หมู่ที่ 2 ต.บุงจีเหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินการของกองทุนบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด โดยดูว่า

- หมู่บ้านมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- หมู่บ้านมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง
- เศรษฐกิจ และสังคม ระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน
- ประชาชนในหมู่บ้านมีศักยภาพ และมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวก ด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว มีอะไรบ้าง

1.3 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้านตากแดด และระดับตำบล และระดับประเทศ

1.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะประชาชนในหมู่บ้านตากแดด และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านตากแดด

2. วิธีการดำเนินการ

วิธีการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านตากแดด มีวิธีการดำเนินโครงการดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมาย นโยบาย วัตถุประสงค์ และกฎระเบียบต่างๆ ของกองทุน

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุน บริบทหมู่บ้าน กระบวนการบริหารจัดการ

กองทุน สถานการณ์ปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน

ขั้นที่ 3 ใช้รูปแบบการประเมินแบบชีพิโมเดลในการวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวชี้วัด ตลอดจนตัวแปรที่ทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบรายงาน บร. บางส่วน จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4
ขั้นที่ 6 นำเสนอผลงานการศึกษาในรูปแบบของ "สารนิพนธ์"

3. ผลการดำเนินการ

ผลการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านตากแดด หมู่ที่ 2 ตำบลบุงชีเหล็ก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยการประเมินโครงการโดยใช้ชีพชีพโมเดล มีดังนี้

(1) การประเมินสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านตากแดด

หมู่บ้านตากแดดได้มีการจัดตั้งหมู่บ้านมานานกว่า 100 ปี การตั้งถิ่นฐานอยู่กันแบบกลุ่มก้อนในระบบเครือญาติ มีพื้นที่ทั้งหมด 213 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ทำการเกษตร มีอาชีพทำนา ทำสวน และพื้นที่ของหมู่บ้านจะล้อมรอบด้วยแม่น้ำและลำคลอง

ปัจจุบันในหมู่บ้านมีประชากร 140 คน เป็นชาย 70 หญิง 70 32 ครัวเรือน มีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจคนทั้งหมู่บ้าน และยังเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาคือโรงเรียนสันติวิทยา ระดับการศึกษา ป.1 - ป.6 การสาธารณสุข เป็นสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน มีน้ำประปาใช้ 18 หลังคา บ่อบาดาล 14 หลังคา มีสายน้ำธรรมชาติไหลผ่านหมู่บ้านตลอดปี สังคมมีการอยู่เป็นแบบ 2 ฝ่าย ระหว่างผู้นำ อบต. คนเดิม กับ อบต. คนใหม่ มีการขัดแย้งกัน แต่ อบต. ใหม่ คือ จ.ส.อ.เอ็ด ศิริรักษ์ เป็นผู้นำที่เข้มแข็ง มีคุณสมบัติในการเป็นผู้นำสูง

แต่อย่างไรก็ตามประชาชนส่วนใหญ่ก็ยังมีความเป็นประชาธิปไตยและสนับสนุนโครงการที่เข้ามาสู่หมู่บ้าน อยากให้หมู่บ้านมีการพัฒนาเจริญต่อไป โดยการมีผู้ที่มีคุณธรรมเป็นแกนนำ

(2) การประเมินปัจจัยนำเข้าของกองทุนหมู่บ้านตากแดด

หมู่บ้านตากแดดมีปัจจัยนำเข้า คือ นโยบายเงิน 1 ล้านบาท คณะกรรมการ การประชาสัมพันธ์ จากการประชาสัมพันธ์ของส่วนราชการอำเภอ แจกถึงนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับเงินกองทุน 1 ล้านบาท การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านตากแดดได้ดำเนินการตรวจสอบโครงการที่มีอยู่เดิม และเตรียมแผนงานโครงการต่าง ๆ ไว้รองรับ ด้วยวิธีการทำประชาคมชาวบ้าน รวมถึงการออกกฎระเบียบข้อบังคับและสมาชิกยึดถือปฏิบัติและมีการตรวจสอบโครงการของคณะกรรมการหมู่บ้านเอง และยังมีบัณฑิตเข้ามาติดตามผลการดำเนินงานด้วย

(3) การประเมินกระบวนการของกองทุนหมู่บ้านตากแดด

หมู่บ้านตากแดดได้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้น เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2544 และได้มีการประชาคมคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน ซึ่งมีคณะอนุกรรมการระดับอำเภอร่วมสังเกต

การณ์ และให้คำแนะนำ สามารถคัดเลือกคณะกรรมการได้ตามระเบียบ คือ 12 คน เป็นชาย 6 คน เป็นหญิง 6 คน และได้แบ่งมอบความรับผิดชอบให้คณะกรรมการ ทางคณะกรรมการได้ร่างระเบียบข้อบังคับขึ้นสำหรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติขึ้น 3 ฉบับ คือ

1. ระเบียบข้อบังคับกองทุน
2. ระเบียบข้อบังคับของคณะกรรมการ - สมาชิก
3. ระเบียบในการติดตามประเมินผล

เมื่อระเบียบมีผลบังคับใช้แล้วคณะกรรมการก็ประกาศรับสมัครสมาชิก ซึ่งมีทั้งหมด 85 คน ต่อมาเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2544 ได้รับทราบจากพัฒนาการอำเภอแจ้งให้ทราบว่าได้รับอนุมัติเงินและโอนเงิน 1 ล้านบาทเข้าบัญชีให้กับหมู่บ้านแล้ว ทางคณะกรรมการได้ทำการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกที่มีความประสงค์จะขอกู้เงินมาสำหรับเป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพทราบ และแจ้งถึงแนวทางขั้นตอนปฏิบัติในการขอกู้เงิน

ทางคณะกรรมการจะตรวจสอบโครงการ วัตถุประสงค์ วงเงินที่สมาชิกขอกู้เป็นรายบุคคลถึงความถูกต้องและสามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามระเบียบหรือไม่ คณะกรรมการจะดำเนินการเป็นงวด ๆ เพื่อสะดวกต่อการปฏิบัติ โดยประสานกับพัฒนาการอำเภอ ธนาคารออมสิน เป็นหลัก ในการปฏิบัติทุกครั้ง ปล่อยกู้งวดแรก 4 ตุลาคม พ.ศ. 2544 และมีการประเมินผล 3 เดือนต่อ 1 ครั้ง มีรายงานแจ้งยอดบัญชีประจำทุก 3 เดือน

(4) แบบประเมินผลผลิตของกองทุนหมู่บ้านตากแดด

สมาชิกกองทุนบ้านตากแดด มีทั้งหมด 85 คน มีจำนวนผู้กู้เงิน 49 ราย โดยมีจำนวนเงินทั้งสิ้น 982,500 บาท มียอดกองทุนสะสมทั้งสิ้น 14,622.68 บาท สมาชิกกู้ไปเพื่อพัฒนาอาชีพ และมีเศรษฐกิจชุมชนเกิดขึ้น มีเครือข่ายการตลาดภายในหมู่บ้าน และหมู่บ้านใกล้เคียง มีองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้และมีการรู้จักและเข้าใจกองทุนมากยิ่งขึ้น จึงมีแนวโน้มในการมีศักยภาพที่เข้มแข็ง นอกจากนั้นหมู่บ้านยังเป็นศูนย์กลางองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับอำเภออีกด้วย ทั้งนี้ เพราะระบบการบริหารงานของคณะกรรมการมีประสิทธิภาพ และแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการอยู่รอดของกองทุน

สรุปอภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านตากแดด บรรลุทั้ง 5 ข้อได้แก่ วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุน

กองทุนหมู่บ้านตากแดดเกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน ซึ่งเป็นภาพรวมจุดเด่นของหมู่บ้าน ซึ่งมีมาแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังรักใคร่กลมเกลียวและมีน้ำใจต่อกันอยู่ และมีการประชาสัมพันธ์ของส่วนราชการตลอดจนทางคณะกรรมการ ซึ่งเข้าใจระเบียบมากขึ้น จึงมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การมีระบบบริหารกองทุน

กองทุนหมู่บ้านตากแดดมีการจัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การมีความรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

กองทุนหมู่บ้านตากแดดเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยการทำประชาคมอย่างสม่ำเสมอ แต่ก็ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองทั้งหมด ช้ายังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม

ชาวบ้านกองทุนหมู่บ้านตากแดด มีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพอยู่แล้ว ซึ่งเป็นกิจกรรมเดิมที่ก่อนการเกิดกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งกลุ่มอย่างเป็นรูปแบบอยู่ 5 กลุ่ม คือ

(1) กลุ่มออมทรัพย์	มีสมาชิก	186	เงินกองทุน	54,000
(2) กลุ่มกองทุนยา	มีสมาชิก	96	เงินกองทุน	27,866
(3) กลุ่มเกษตรกรทำนา	มีสมาชิก	385	เงินกองทุน	70,500
(4) กลุ่มแปรรูปอาหาร (พริกแกง)	มีสมาชิก	22	เงินกองทุน	17,866
(5) กลุ่มกองทุนโอง	มีสมาชิก	8	เงินกองทุน	4,000

และกลุ่มอื่น ๆ เช่นการเลี้ยงสุกร เลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ด แต่ภาพไม่ค่อยชัดเจนเพราะไม่ค่อยครบตามเอกสารจึงไม่สามารถแจ้งรายละเอียดให้ทราบได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของหมู่บ้านตากแดด

คนในหมู่บ้านตากแดดมองภาพรวมส่วนใหญ่ มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่เป็นเพียงกลุ่มเล็ก ๆ ที่หวังผลประโยชน์ และมีคุณสมบัติในการเป็นผู้นำอย่างจริง

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 จากประสบการณ์ของคนในหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จมาก่อนจึงได้อาศัยเป็นบทเรียนที่ให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก

2.1.2 การมีความร่วมมือร่วมใจกันในการจัดตั้งกองทุน

2.1.3 มีกองทุนและเงินสะสมเดิมในหมู่บ้านคนในชุมชนจึงมีความเข้าใจถึงประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านจะมองไปถึงอนาคตให้มีการพัฒนาและเติบโตของชุมชน

2.1.4 การมีผู้ทรงคุณวุฒิและประสบการณ์ซึ่งสามารถเป็นแกนนำในการบริหารจัดการไปได้ด้วยดี

2.2 ปัญหาด้านลบ

2.2.1 ผู้นำชุมชนไม่มีคุณสมบัติในการเป็นผู้นำอย่างแท้จริง แต่ได้ตำแหน่งมาจากอิทธิพลแต่เข้าไปใช้ในทางที่ผิด และสร้างความแตกแยกในหมู่บ้าน เพราะไม่พอใจและไม่ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการกองทุนบุคคลที่กล่าวถึงคือ อบต. นายเจตนา นิ่มสูงเนิน และผู้ใหญ่จรรย์ นิ่มสูงเนินและพวกพ้องของตน

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามชาวบ้านได้สร้างเครือข่ายภายในชุมชนให้ชุมชน ได้แก่ กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพทำนา เป็นกลุ่มเกษตรกรทำนา ซึ่งเป็นองค์กรเดิมที่มีการจัดตั้งอยู่แล้วและกองทุนหมู่บ้านยังได้รับการคัดเลือกให้เป็นกองทุนที่มีการบริหารงานดีเด่น ประเภทหมู่บ้านเล็กที่มีจำนวนครัวเรือนน้อย ซึ่งเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

4. ตัวชี้วัดและความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนหมู่บ้านตากแดด

ภาพรวม คนในชุมชนรู้จักหน้าที่ของตนเอง เพราะชาวบ้านที่นี้มีความรู้กันพอสมควรในระยะหลังมีข้าราชการหลายท่านและยังให้การเสียดสตนพร้อมที่จะบริหารหมู่บ้านให้มีความเจริญและเติบโตขึ้น มีวิสัยทัศน์ที่เข้าใจบริบทของหมู่บ้านเป็นอย่างดี แต่ถ้าปัจจัยด้านลบ คือ ผู้นำคนเดิมมีการแจ้งล่วงหน้าว่าจะลาออกจากตำแหน่ง เนื่องจากไม่พอใจในการบริหารงานของ อบต. หรือผู้นำใหม่ ซึ่งดำรงตำแหน่งเลขานุการกองทุน

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

5.1 ผลโดยตรงมีการสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ซึ่งมีบ้านที่ปลูกใหม่เกิดขึ้น 4 หลังแต่ยังไม่มีเลขที่บ้านจึงยังมิได้มีการลงทะเบียนบ้าน ที่เป็นการขยายตัวออกมาอยู่นอกบ้านซึ่งติดกับถนน

5.2 ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการสามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินได้และเพิ่มในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าแต่ก่อน

5.3 ผลกระทบทางอ้อม อบต.คนเก่า และผู้ใหญ่บ้าน ยังขาดความยุติธรรม ซึ่งมาจากผลทางเรื่องการเมือง เกิดเป็นข้อขัดแย้ง ส่งผลให้กองทุนหมู่บ้านไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลดังกล่าว มีแต่หวังประโยชน์จากกองทุน อยากกู้เงินเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตามคณะกรรมการต้องตัดสินใจพิจารณาอย่างละเอียดในการอนุมัติ

2. ข้อเสนอแนะ

1. ระเบียบและการบริหารกองทุนมีระบบระเบียบดี เพราะแกนนำคณะกรรมการและเป็นคนทำงานอย่างจริงจังซึ่งเป็นจุดแข็งของชุมชน แต่จุดอ่อนเกิดตรงผู้ใหญ่บ้านและ อบต. ต้องมีการเปลี่ยนผู้นำหมู่บ้านนี้ จึงจะดำเนินงานไปด้วยดีกว่านี้

2. กลุ่มผู้กู้เงินที่นำไปใช้หนี้แล้ว ผู้วิจัยได้แนะนำและบอกให้ทางคณะกรรมการทำความเข้าใจและให้ความสำคัญต่อการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญเพราะการดำเนินงานต้องมีการตรวจสอบจึงจะบรรลุตามโครงการ

บรรณานุกรม

คำสั่งคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านจังหวัดนครราชสีมา. ที่ 31/2544 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ. 12 มิถุนายน 2544

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. 2544 คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตาม การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักงาน. 2544 คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

“ความยากจน” : ปัญหาที่สำคัญยิ่งของการพัฒนา : วรวิชัย อวิรุทธ์วรกุล , ทีปรัตน์ วัชรานุกร, วิภา เตชะพนาดร วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 8, 37 – 44.

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) : สุทัศน์ ด้านศรีบุรณ์ บรรษัทปริทรรศน์. 3 (สิงหาคม 2544) 6 – 8.

“มุมมองเศรษฐกิจ” : ส่วนวิจัยเศรษฐกิจมหภาคไทย ฝ่ายวิจัย. 2545. บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. 5 (กรกฎาคม 2545). 1 – 5.

สภาพแวดล้อมของไทย : พวงแก้ว ปรีชาพจน์, สุเมธ เรืองศิริมงคล, กานดา ชูเชิด วารสารเศรษฐกิจและสังคม ปีที่ 39 (ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ 2545) หน้า 4-5

สุทัศน์ ด้านศรี. 2544 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs). ห้องหนังสือพิมพ์และวารสาร. สิงหาคม 2544, หน้า 6-8

ศาสตราจารย์ ดร.เจตियว บุรีภักดิ์. 2545. ชุติวิชาการวิจัยชุมชน.